

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Karolína Libichová

Métisové a kanadská expanzivní politika

Métis and Canadian expansion policy

Tábor 2022

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Valkoun, Ph.D.

Poděkování

Na tomto místě bych ráda srdečně poděkovala vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Jaroslavu Valkounovi, Ph.D. za trpělivost, ochotu a veškerou pomoc, kterou mi při psaní této práce poskytl.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Táboře, dne 16. srpna 2022

Karolína Libichová

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá míšeným obyvatelstvem Métis, na území dnešní kanadské provincie Manitoba, během expanze dominia na Západ. Zaměřuje se na období mezi lety 1867-1885, kdy se projeví snahy kanadského dominia o připojení Manitoby jako další kanadské provincie. Tyto snahy začaly omezovat právě míšence Métis a vyvrcholily povstáními na Červené řece a Severozápadním povstáním, kde se do čela postavil Louis Riel, dnes jedna z nejkontroverznějších postav v kanadských dějinách.

Abstract

The bachelor's thesis deals with the mixed Métis population, in the territory of today's Canadian province of Manitoba, during the expansion of the dominion to the West. It focuses on the period between 1867-1885, when the efforts of the Dominion of Canada were manifested to join Manitoba as another Canadian province. These efforts began to restrict the Métis and culminated in the rebellions on the Red River and the Northwest Rebellion, led by Louis Riel, today one of the most controversial figures in Canadian history.

Klíčová slova:

Métis, Louis Riel, povstání na Červené řece, Severozápadní povstání, Manitoba

Keywords:

Métis, Louis Riel, Red River Rebellion, North-West Rebellion, Manitoba

Obsah

Úvod.....	7
1. Métisové a monopol Společnosti Hudsonova zálivu.....	11
1.1 Obchod s kožešinami v Severní Americe.....	11
1.2 Métisové.....	13
1.3 Ustanovení kolonie na Červené řece a sjednocení obchodních společností.....	14
2. Louis Riel.....	18
2.1 Rodina.....	18
2.2 Pobyť v Montrealu a vzdělání.....	19
3. Prodej Země prince Ruprechta a Povstání na Červené řece.....	22
3.1 Povstání na Červené řece.....	25
3.2.1 Poprava Thomase Scotta.....	28
3.3 Zákon o provincii Manitoba.....	29
3.4 Osada na Červené řece po povstání.....	30
3.5 Louis Riel v exilu.....	32
4. Severozápadní povstání.....	34
4.1 Métisové v Saskatchewanu.....	34
4.1 Střety Severozápadního povstání.....	38
5. Soud a poprava Louise Riela.....	41
6. Závěr.....	48
7. Seznam použité literatury.....	50
7.1 Literatura.....	50
7.2 Tisk.....	52
7.2.1 Dobová periodika.....	52
7.2.2 Časopisy.....	53
7.3 Internetové zdroje.....	53

Úvod

Kanada, majestátní země, rozkládající se mezi dvěma oceány. Méně známý Divoký západ v podobě nezkrocené přírody, specifických etnik a kultury fenoménu, kterým Kanada je, jen povzbuzují k badatelskému úsilí. Tyto zmíněné podněty vedly k výběru tématu mé bakalářské práce, která se zaměřuje na jedno z nejrůšnějších období kanadských dějin, rebelie Louise Riela. Ovšem kanadská historie není v Evropě zcela rozšířené téma. Co se týče zájmu o kontinent Severní Amerika, tak většinu pozornosti mají spíše Spojené státy americké. Kanada je v porovnání se Spojenými státy atraktivitou své historie poměrně nevýrazná, ovšem o to více láká ke bližšímu zpracování.

Tato bakalářská práce se zabývá obdobím mezi lety 1867 a 1885. V roce 1867 dal Zákon o Britské Severní Americe za vznik kanadské konfederaci, která získala status dominia a s ním tak i ustanovení místní samosprávy. Kanada vznikla spojením dvou doposud ustanovených provincií Ontaria a Québecu a dvou kolonií Nový Brunšvik a Nové Skotsko. Prvním ministerským předsedou se stal sir John Alexander Macdonald, čerstvě povýšený do šlechtického stavu královnou.¹ Za vznik Kanady je označován 1. červenec roku 1867. Tento den si dodnes Kanada připomíná státním svátkem *Canada Day* (Den Kanady). Zákon o Britské Severní Americe ustanovil, že dominium, stejně tak jeho provincie, mají pravomoci k řešení svých vnitřních záležitostí zákonodárných a výkonných. Dále také zrovnoprávňoval francouzštinu s angličtinou. Společně se samosprávou Kanady přišla nyní i touha rozšířit území vlivu. Kanada již od počátku devatenáctého století odolávala pokusům o anexi ze strany Spojených států, a to především během britsko-americké války (1812-1814/1815). Válka roku 1812 patří mezi největší konflikty mezi Británií a Spojenými státy. Do ní se zapojilo také velké množství původních obyvatel. Ke konfliktu došlo kvůli sporům o ustanovení hranic na kontinentu. Další snahy o anexi kanadského území přišly ze strany Spojených států po americké občanské válce, ty byly ovšem také neúspěšné.

Kanada jako samosprávná země toužila po rozšíření vlastního území a ustanovení hranice mezi Spojenými státy již nadobro. V cestě k vytvoření státu, který se táhl *a mari usque ad mare* (od moře k moři), stála nejprve Společnost Hudsonova zálivu, která provozovala obchodní monopol s kožešinami na území Země prince Ruprechta.² Odpor proti Kanadě vedli Métisové, potomci cestovatelů,³ zaměstnanců Společnosti Hudsonova zálivu, kteří se vydávali

¹ M. FIŘTOVÁ, *Kanada*, 1. vyd. Praha: Libri, 2014. s. 43.

² Země prince Ruprechta byla pojmenována po prince Ruprechtu Falckém, jednom z zakladatelů. Syn Fridricha Falckého a Alžběty Stuartovny a synovec krále Karla II.

³ Tzv. *voyageurs*.

do kanadské s kvůli obchodu s kožešinami. Pokus o anexi vedl k povstání, kde se do čela Métisů postavil Louis Riel. Povstání na Červené řece (*Red River Rebellion*) v roce 1870 bylo bojem Métisů za uchování si své vlastní identity a práv při vstupu do Kanadské konfederace. Severozápadní povstání (*North-West Rebellion*) v roce 1885, opět vedeno Louisem Rielem, bylo již povstání s několika ozbrojenými střety, kde se Métisové žijící v Saskatchewanu domáhali práv na půdu.

Je třeba podotknout, že tato práce byla zadána ještě před tím, než došlo k odhalení počtu obětí *Canadian Indian residential school system* (Kanadského systému internátních škol pro původní obyvatele). Tato práce se tématem sice nezabývá, ale k problému má velmi blízko. A proto přišlo autorce velice důležité se o této události zmínit. Systém převýchovy pro děti původních obyvatel vycházel ze zákonů přijatých ještě před rokem 1867 a oficiálně praktikoval svou činnost od osmdesátých let devatenáctého století. Spousta z těchto internátních škol se nacházela i na území dnešních provincií Manitoba, Alberta a Saskatchewan, které jsou podstatné pro tuto bakalářskou práci. Přibližně 150 000 Métisů bylo posláno do internátních škol jako jeden z následků povstání Louise Riela v letech 1870 a 1885.⁴

Cílem této bakalářské práce je představit Métise jako nový národ, který vznikl spojením evropské a domorodé kultury. Společně s nimi se také pokusí rozebrat postavu Louise Riela, který stál v čele Métisů během povstání na Červené řece a Severozápadního povstání a patří mezi jednu z nejkontroverznějších postav v kanadských dějinách. Dále práce zanalyzuje kanadskou expanzivní politiku. A to především její postavení k expanzi a zacházení s obyvateli Severozápadních teritorií. Tato bakalářská práce si tedy nedává za cíl věnovat se kanadské expanzivní politice jako takové, nýbrž pouze expanzivní politice ve vztahu k Métisům. Kanadská expanzivní politika je téma poměrně rozsáhlé a vyžadovala by více než jednu bakalářskou práci.

Předními odborníky na téma Métisů a historie rebelií Louise Riela jsou Thomas Flanagan a George F. G. Stanley. Dílo *The Birth of Western Canada* George Stanleyho posloužilo jako jeden z primárních podkladů pro tuto bakalářskou práci. Společně s díly kanadských autorů k úvodu do tématu posloužily i díla českých autorů, kterých však není mnoho. Syntetická práce přehledového charakteru *Dějiny Kanady* autorů Lenky Rovné a Miroslava Jindry a přehledová publikace *Kanada* Magdalény Fírtové patří k jediným knihám, které se o tématu této problematiky alespoň dílčím způsobem zmiňují. Z česky psaných děl je

⁴ E. HANSON, D. GAMEZ, & A. MANUEL, [online] *The Residential School System. Indigenous Foundations*. 2020 [cit. 24.7.2022] Dostupné z: <https://indigenousfoundations.arts.ubc.ca/residential-school-system-2020/>.

potřeba také zmínit bakalářskou práci Hedviky Bauerové, *Cesta ke vzniku dominia Kanada: Příspěvek k dějinám britsko-kanadských vztahů v letech 1864–1867*. Práce se věnuje období a procesu, který vedl k přijetí Zákona o Britské Severní Americe a vzniku Kanadského dominia. Tedy událostem, které předcházely tématu této bakalářské práce. Výběr francouzsky psané literatury je k tématu poměrně hojný. Pro tuto práci byly zvoleny především anglicky psané zdroje, a to především kvůli nejistotě autorky ve francouzském jazyce. Jedinou francouzsky psanou knihou, která byla v práci použita je *Les Canadiens de l'Ouest, Volume 2*, která byla zdrojem informací o otci Louise Riela.

První kapitola se zaměřuje na období před povstáními. Autorka se zde snaží představit Métise společně s jejich původem a stylem života. Také je zde popsán vznik kolonie na Červené řece společně se Společností Hudsonova zálivu a obchodním monopolem, který na území Země prince Ruprechta vedla. Primárním zdroje pro tuto kapitolu je pramen od Alexandra Rosse *The Red River Settlement, Its Rise, Progress, and Present State, With Some Account of the Native Races and Its General History, to the Present Day*. Autor sám strávil nějaký čas v kolonii na Červené řece a z jeho díla je patrné, že k Métisům choval sympatie. Na práci Alexandra Rosse navázala kniha Jean Teillet *The North-West is our Mother: The Story of Louis Riel's People, The Métis Nation*. Autorka této knihy, stejně jako Alexandr Ross, projevuje silnou náklonost k Métisům a původním obyvatelům Severní Ameriky, neboť sama autorka je vzdáleným potomkem Louise Riela. Kniha je tedy tak koncipována. Zároveň ale přináší detailní popis sociálních vztahů mezi Métisy a Indiány a jejich pohled na hrozbu kanadské anexe. Zde bylo potřebné nahlížet na situaci ze strany Společnosti Hudsonova zálivu, která je popsána v knize *The Hudson's Bay Company as an Imperial Factor*, kde je mimo téma práce popsáno působení v celé Severní Americe mezi lety 1821-1869.

Druhá kapitola se věnuje osobnosti Louise Riela od narození až po konec jeho studiu v Montrealu. Nejprve se zabývá jeho rodinou ze strany matky i otce. Poté také jeho studii v Montrealu, které nedokončil, a známostí s mladou dívkou, která podle autora Maxe Hamona v knize *The Audacity of His Enterprise: Louis Riel and the Métis Nation That Canada Never Was, 1840-1875* měla vliv na jeho pozdější přístup k rebelii vůči Kanadě. Kapitola je koncipována tak, aby se zaměřila na studijní léta Louise Riela a jejich pozdější vliv na jeho osobnost.

Třetí kapitola se zaměřuje na první povstání Métisů. Povstání na Červené řece samotné a podstatnou událost, kterou byla poprava Thomase Scotta. Povstání bylo následkem odkoupení Země prince Ruprechta Kanadou bez konzultace s jejími obyvateli. Dále je v kapitole rozebrána

situace, která předcházela vzniku Zákona o provincii Manitoba a jeho budoucího vlivu na míšence. Dále kapitola obsahuje popis situace v kolonii po povstání a příchodu představitelů Kanady. Povstání na Červené řece je podrobně popsáno v již zmiňované knize *The Birth of Western Canada*. Konec kapitoly je věnován pobytu Louise Riela v exilu.

Čtvrtá kapitola se poté věnuje druhému povstání míšenců, Severozápadnímu povstání. To se odehrálo v dnešní provincii Saskatchewan, kam se uchýlila většina Métisů po povstání na Červené řece. Povstání bylo vyvrcholením nezdařených pokusů o vyjednání práv na půdu. Správa Severozápadních teritorií (*North-West Territories*) byla ve vzdálené provincii Manitoba a neustálý příliv osadníků z východu vyvolal strach mezi míšenci. Severozápadnímu povstání se naopak věnuje kniha *Prairie Fire: The 1885 North-West Rebellion*, autoři Bob Beal a Rod McLeod se ve své knize věnují nejen povstání samotnému, ale i situaci, ve které se Métisové ocitli po povstání na Červené řece.

Závěrečná kapitola se věnuje soudu a popravě Louise Riela. Louis Riel byl souzen za účast na Severozápadním povstání a také za roli, kterou sehrál při smrti Thomase Scotta. Souzen byl jako jedinec, který byl v daném momentě schopen vnímat své činy a byl si vědom jejich následků, za což nad ním byl vynesena rozsudek smrti. Kniha *The Queen v. Louis Riel* je podstatným pramenem pro tuto kapitulu, neboť obsahuje zápis ze soudního jednání společně s poznámkami od přímo zúčastněných.

Primární dobové periodikum použité v práci jsou radikální noviny vydávané v kolonii na Červené řece *The Nor'Wester*. Výtisky dalších dobových novin jako *The New York Herald*, *The Warner Sun* anebo *New-York Tribune* situaci kolem Louise Riela ve svých výtiscích také neopomněly popsat. Dále je také podstatné zmínit historické časopisy, které posloužily pro doplnění informací a nabízí podstatné množství studií doby Louise Riela a Métisů, časopisy jako *Manitoba History* či *Saskatchewan History*.

1. Métisové a monopol Společnosti Hudsonova zálivu

1.1 Obchod s kožešinami v Severní Americe

Napoleonské války zpustošily evropskou faunu do takové míry, že produkce kožešin nebyla schopna naplnit požadavky evropského trhu. Proto bylo zapotřebí poptávku po kožešinách podpořit dovozem. Společnost Hudsonova zálivu provozovala obchodní monopol v Severní Americe, na území Země prince Ruprechta. Územně byla Země prince Ruprechta definována jako všechny řeky, které se vlévají do Hudsonova zálivu.⁵ Karel II. daroval území společnosti královskou listinou a bylo jí tak umožněno provozovat obchodní monopol. Společnost otevřela množství obchodních stanic především podél pobřeží Hudsonova zálivu, kde pobývali zaměstnanci. Prvními zaměstnanci byli Skotové, kteří pocházeli především z Orknejí. Tam náborová loď připlouvala dvakrát do roka a nabízela mladým mužům pracovní kontrakt na dobu čtyř až pěti let. Plat se pohyboval kolem sedmnácti liber za rok. Z něj si však museli platit oblečení, které bylo až o 80% dražší než na anglickém trhu, a také značnou část jídla.⁶

Zaměstnanci společností s kožešinami, kteří se v kanadské divočině usadili, si vytvořili svou vlastní společnost. Žili dostatečně daleko, aby je společnost nemohla donutit k dodržování pravidel. Postupně se přizpůsobili novému životnímu stylu. Představa volného života v kanadské divočině byla velmi atraktivní pro mladé muže, kteří toužili po riziku a možnosti prozkoumat neznámé. V době, kdy neexistovaly profesionální sporty, byl život cestovatele a průzkumníka ve službách Společnosti Hudsonova zálivu ideální profesí pro mladé, kteří měli rádi fyzické výzvy, chtěli cestovat a poměřovat své síly s ostatními mladými muži.⁷ Typickým znakem se pro ně stalo oblečení. Oblékali se do šatů, které byly spojením domorodého a kanadského stylu. Rozpoznat se dali podle proužkovaného bavlněného trikotu, červené bavlněné čepice a mokašínů z jelenice, které byly často nošeny navlečeny na kamaších také z jelenice.⁸ K rozpoznání také napomohlo červené pírkó, které nosili připnuté na čepici.⁹ Role zaměstnance obchodní společnosti nebyla ani tak lov zvířat, ale spíše jejich odkup od domorodců. Indiáni a později i Métisové lovíli zvěř a obchodním stanicím poté dodávali přímo kůži.¹⁰ Spíše než za finanční obnos, fungoval obchod na principu výměny. Indiáni dodávali

⁵ A. ROSS, *The Red River Settlement: Its Rise, Progress and Present State, with some account of the Nativ Races and its General History, to the Present Day*. Smith, Elder and Co., 65, Cornhill 1856. s. 16.

⁶ J. S. GALBRAITH, *The Hudson's Bay Company as an Imperial Factor*. University of California Press 1957. s. 323.

⁷ Tamtéž, s. 21.

⁸ Tamtéž, s. 27.

⁹ J. TEILLET, *The North-West is our mother. The Story of Louis Riel's people, The Métis Nation*. Toronto 2019. s. 9.

¹⁰ C. A. BOULTON, *Reminiscences of the North-West Rebellions*, [s. l.] 1886. s. 43.

obchodním stanicím kůže, za které dostali zboží typické pro evropský trh, jako například kovové předměty, zbraně či korálky.¹¹ Soužití evropských a kanadských mužů s domorodými ženami dalo za vznik novému jazyku. Tento jazyk, michif, vznikl spojením francouzštiny a dialektu Indiánů z kmene Kriů a Odžibvejů.¹²

Métisové jako „nový národ“ vznikli spojením dvou odlišných kultur. Vznikli spojením evropských cestovatelů a domorodých žen. Zaměstnanci Společnosti Hudsonova zálivu podnikali cesty daleko do středu kontinentu, kde navázali kontakty s Indiány. Odvážně se vydávali tam, kam se ještě žádný jiný Evropan či Kanadčan nevydal.¹³ Navázání kontaktů s domorodými obyvateli bylo nezbytné pro zabezpečení stabilního obchodu s kožešinami. Cestovatelé mezi Indiány trávili velké množství času. A postupně se mezi nimi začali usazovat a uzavírat sňatky s domorodými ženami. Společnost Hudsonova zálivu na sňatky nejprve pohlížela s nelibostí, ovšem jejich pozitivní vliv na zaměstnance a stabilitu obchodu je přesvědčil o jejich podpoře. Během následujícího století se pak vyskytovalo jen málo mužů ve službách obchodních společností, kteří neuzavřeli sňatek s domorodou ženou.¹⁴ Během následujících let společnost finančně podporovala všechny sňatky a jejich budoucí potomky. V některých případech dokonce financovala jejich vzdělání v Británii.¹⁵ Sňatek nebyl tradičního evropského stylu, na který byli zaměstnanci společnosti zvyklí. Byl znám pod názvem *à la façon du pays*.¹⁶ Pro muže byl sňatek velkým neznámým, byli doposud ovlivněni křesťanstvím a evropskými zákony o majetku. Nový způsob uzavření manželství byl podle zvyků domorodců a mohl být kdykoliv zrušen. Důvod pro jeho ukončení mohl vznést muž, žena, její rodina či ostatní zaměstnanci.¹⁷ Žena se po svatbě nastěhovala na obchodní stanici, kde cestovatelé pobývali, a zapojila se do chodu stanice. Hlavní náplní práce se jí stalo obstarávání potravy a zásob. Například rybolov byla aktivita dominována právě ženami. Případ Marguerite Kirkness je jeden z ukázkových, který poukazuje na skutečnost, jak moc se cestovatelé stali závislími na svých domorodých manželkách. Marguerite se provdala za rybáře Společnosti Hudsonova zálivu a v rybolovu byla mnohem schopnější než její nový manžel. Po jejich sňatku spočívala jeho produkce z velké části právě na ní.¹⁸ Nejčastěji bylo manželství

¹¹ G. F. G. STANLEY, *The Birth of Western Canada: A History of the Riel Rebellions*, University Of Toronto Press 1992. s. 7.

¹² M. JINDRA & L. ROVNÁ, *Dějiny Kanady*. NLN 2012. s. 99.

¹³ TEILLET, s. 11.

¹⁴ Tamtéž, s. 5-6.

¹⁵ ROSS, s. 29.

¹⁶ Neboli podle zvyků země. Zahrnoval oboustranný příslib, a to nejen mezi mužem a ženou, ale také mezi mužem a domorodou komunitou.

¹⁷ Tamtéž, s. 24-25.

¹⁸ Tamtéž, s. 27-28.

ukončeno odchodem muže zpět na východ. Jeho pracovní činnost či zájmy na Severozápadě byly u konce a neměl již dalších důvodů, aby se zde zdržoval. Domorodé ženy se se svými muži do civilizace vracely pouze ojedinelé. Poté, co manželství skončilo, se žena vrátila ke své rodině a mohla se provdat za dalšího cestovatele.

Formování nového národa se odehrávalo na pozadí souboje o obchodní monopol mezi Společností Hudsonova zálivu a Severozápadní společností. Společnosti Hudsonova zálivu, anglofonní, se sídlem v Londýně, působila v Severní Americe jako zástupce britské autority. Severozápadní společnost byla frankofonní se sídlem v Montrealu. Konflikt o monopol vyvrcholil sloučením obou společností v jednu, která nesla jméno Společnost Hudsonova zálivu.¹⁹

1.2 Métisové

Sňatky domorodých žen a evropských a kanadských cestovatelů daly za vznik Métisům, potomkům evropských otců a domorodých matek. Na Severozápadě vznikly dva druhy míšenců. Potomci domorodých obyvatel a původních zaměstnanců Severozápadní společnosti, tedy frankofonních Kanadčanů, byli tzv. *bois-brûlés* (spálené dřevo).²⁰ Tento název referoval především o jejich nahnědlé pleti. Potomci evropských, především skotských, cestovatelů byli původně známi pouze pod názvem míšenci (*half-breeds* či *country born*). Dnes jsou všichni míšenci, anglofonního či frankofonního původu, známi jako Métisové.

Životní styl se nijak výrazně nelišil od života jejich otců, kteří byli povětšinou původní cestovatelé. Žili v neustálém pohybu, i když měli malá políčka, kde pěstovali zeleninu, nebyli to farmáři, neboť primárním zdrojem potravy jim stále byl lov bizonů.²¹ Jediným viditelným znakem jejich divokého původu byla tmavá kůže, oproti té jejich otců.²² Pro Kanadany a Evropany to byli barbaři, i když se jejich chování nijak výrazně nelišilo od toho, na které byli běloši ve městech zvyklí. Zároveň však byli ohromeni okázalostí míšených obchodníků, s nimiž přišli do styku. Největším překvapením pro ně byly především světlé barvy jejich šatů, které byly polo evropského a polo indiánského stylu. Spíše se však oblékali podle evropského stylu s doplňky a zdobením jako skleněné korálky a brka.²³ Typickým oblečením byl jednoduchý světle modrý kabát, červený pásek a manšestrové kalhoty: pásek byl pak jednoduchým rozlišením, Métisové ho nosili pod kabátem a běloši obecně přes kabát.²⁴ Byli známí jako

¹⁹ GALBRAITH, s. 28.

²⁰ J. COLOMBO, *Bois-Brûlé*. In: The Canadian Encyclopedia, 2015. [online]. [cit. 28.7.2022] Dostupné z: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/bois-brule>.

²¹ Tamtéž, s. 49.

²² STANLEY (1992), s. 7.

²³ J. WEINSTEIN, *Quite Revolution West: The Rebirth of Métis Nationalism*, Fifth House Calgary 2007, s. 2.

²⁴ Tamtéž, s. 7.

pohostinní lidé, vítali všechny příchozí u vlastního stolu,²⁵ mnohokrát i na úkor vlastní prosperity. Živilí se především lovem bizonů, ale podobně jako přistěhovalci z východu vlastnili také farmy. Ovšem ty jejich neodpovídaly evropskému stylu, ale jako by byly celé století za nimi.²⁶ Pěstovali na nich hrách a brambory. Métisové projeví podobné vlastnosti jako jejich evropští otcové, žili volným a nezávislým způsobem na téměř divokém Severozápadě. Dívky první generace Métisů se vdávaly za zaměstnance Společnosti Hudsonova zálivu, ti k tomu byli nabádáni. Dívky znaly tradiční zvyky svých matek i novější způsob života na obchodní stanici.²⁷

1.3 Ustanovení kolonie na Červené řece a sjednocení obchodních společností

Území kolem soutoku řek Assiniboine a Červené řeky bylo domovem Métisů ještě před ustanovením kolonie samotné. První evropští kolonisté se zde usadili až v roce 1812. Kolonii ustanovil lord Selkirk,²⁸ v domnění, že se mu podaří zmírnit útrapy skotského rolnictva pouze emigrací, odešel v roce 1803 do Kanady a založil kolonii na Ostrově prince Edwarda.²⁹

Během Napoleonských válek klesla hodnota akcií Společnosti Hudsonova zálivu a naskytla se tak příležitost pro jejich koupi. Lord Selkirk nikdy nevlastnil takové množství akcií, aby se mohl podílet na řízení společnosti, ale jeho postavení mu napomohlo k získání území pro založení kolonii na Červené řece.³⁰ Společnost Hudsonova zálivu vyhradila a darovala území o velikosti 300 440 čtverečních kilometrů v roce 1811. To zahrnovalo především údolí kolem Červené řeky, to mělo být i nadále využito pro zemědělské potřeby a jako zdroj obživy pro obchod s kožešinami.³¹ Dále také jako zdroj pracovních sil pro společnost, především v rivalitě se Severozápadní společností.³²

Původně měla kolonie fungovat jako místo pro odpočinek, především skotských, zaměstnanců Společnosti Hudsonova zálivu.³³ Pro stálou emigraci byla vybrána Ostrov prince Edward, kde měla být založena kolonie a poté i Baldoon v Horní Kanadě. Baldoon se ukázal jako nevhodné místo pro velkou osadu. Kolonie v Baldoonu byla předurčena k neúspěchu především kvůli špatné půdě, která nebyla pro farmaření vhodná.³⁴

²⁵ ROSS, s. 193.

²⁶ Tamtéž, s. 194-195.

²⁷ JINDRA & ROVNÁ, s. 99.

²⁸ Thomas Douglas, 5. hrabě ze Selkirku.

²⁹ GALBRAITH, s. 23.

³⁰ BOULTON, s. 47.

³¹ Tamtéž, s. 3.

³² Tamtéž, s. 48.

³³ Tamtéž, s. 50.

³⁴ H. DUCKWORTH, *The Selkirk Settler Bicentenary*, in: Manitoba History, No. 69, Summer 2012, s. 31.

Rok 1821 byl pro Společnost Hudsonova zálivu kritický, projevila se již dvě století lovu zvířat a jejich počet se tak drasticky snížil. Konkurenci, kterou představovala Severozápadní společnost, bylo možné nejvíce pocítit v oblasti řeky svatého Vavřince a také severněji u řeky Moose.³⁵ Severozápadní společnost vedla boj s konkurencí přerušáním hlavních cest k obchodním stanicím. Obchodní stanice Společnosti Hudsonova zálivu byly rozmístěny především podél pobřeží a cesta k nim tak byla delší a náročnější. Severozápadní společnost zakládala stanice mnohem více ve vnitrozemí, kam domorodí obyvatelé nemuseli podnikat dlouhé cesty. Spor došel do bodu, kdy některé stanice Společnosti Hudsonova zálivu byly od přísunu kožešin odříznuty úplně. Přirozenou reakcí pro Společnost Hudsonova zálivu bylo otevření obchodních stanic ve vnitrozemí. Ovšem zvyšování počtu obchodních stanic vyčerpávalo zvířecí populaci natolik, že hrozilo úplně vyhynutí druhů, například bobrů. Tzv. válka o pemikan (*Pemmican War*), byla vyvrcholením sporů mezi Společností Hudsonova zálivu a Severozápadní společností o kontrolu nad obchodním monopolem a také výrobou a distribucí právě pemikanu.³⁶ Boje probíhali mezi lety 1812 a 1821. K nejkrvavějšímu střetnutí došlo 19. června 1816 v bitvě u Sedmi dubů (*Battle of Seven Oaks*), kde přišlo o život dvacet dva zaměstnanců Společnosti Hudsonova zálivu.³⁷ Po obsazení Fort William na konci roku 1820, stanice Severozápadní společnosti, přišla společnost o velké množství finančních partnerů a jejich podporu nezbytnou k fungování. Postupná ztráta zisku tak přinutila Severozápadní společnost k přijetí nabídky o spojení se Společností Hudsonova zálivu v roce 1821.³⁸

Spojení společností v jednu znamenalo ztrátu pracovních pozic pro velké množství zaměstnanců. Téměř tisíc jich přišlo o práci.³⁹ Ztráta práce pro některé znamenala odchod ze Severozápadu zpět na východ. Část však zůstala se svou domorodou manželkou a oddala se novému „volnému“ životu. Bývalí zaměstnanci společností se usadili v kolonii na Červené řece natrvalo.⁴⁰ Počet obyvatel kolonie se mezi lety 1831 a 1840 téměř zdvojnásobil. V roce 1832 žilo v kolonii 2 417 obyvatel a v roce 1840 již 4 369.⁴¹ Z části navázali na svůj původní styl života, rybolov či lov bizonů byl hlavním zdrojem obživy. V krajních případech pracovali pro

³⁵ GALBRAITH, s. 24.

³⁶ Typické jídlo především pro Indiány požívané hlavně v zimě. Směs sušeného buvolího masa, sušeného ovoce a tuku.

³⁷ ROSS, s. 48.

³⁸ WEINSTEIN, s. 8-9.

³⁹ Tamtéž, s. 49-50.

⁴⁰ Tamtéž, s. 56.

⁴¹ Tamtéž, s. 29.

zaměstnance Společnosti Hudsonova zálivu, kteří na Severozápadě zůstali, to ovšem jen v situaci, kdy lov nebyl dostatečně bohatý pro zajištění celé rodiny.

Kromě Červené řeky se bývalí zaměstnanci Společnosti Hudsonova zálivu usadili i ve Fort Edmonton, Île-à-la-Crosse nebo Cumberland House. Vybírali si místa na okraji planin, která byla blízko k lovu bizonů. Podobně jako svůj život na Severozápadě si uzpůsobili i jeho aspekty. Inovace vnesli do způsobu lovu, kdy k němu využívali koně a při úspěšném lovu tak mohli přepravit větší množství nákladu. Adaptovali také evropskou technologii pro vlastní potřeby. Jednou z nich byl vůz, který se pro kolonii na Červené řece stal typickým. Jedná se o dřevěný vůz se dvěma koly, která jsou obmotána proužky kůže, aby při používání nedocházelo k rozpadu tak rychle. Při odebrání kol ho bylo možné použít jako plavidlo pro přepravu na vodě.⁴²

V kolonii se usadili zaměstnanci Společnosti Hudsonova zálivu a Severozápadní společnosti. Jejich potomci tak tvořili dvě odlišné skupiny, které si však byly zároveň velice podobné. Métisové, potomci frankofonních Kanadčanů, byli silně věřící římskými katolíci a Métisové skotského a anglického původu protestanti. Do kolonie se postupně stěhovali i přistěhovalci z východu. Jejich prvním instinktem bylo pokusit se potlačit kulturu a životní styl, který v kolonii panoval, ale neúspěšně. Na rozdíl od východní Kanady, kde velká emigrace způsobila absorpci míšenců mezi přistěhovalce nebo Indiány, v kolonii na Červené řece mezi lety 1820 a 1870 Métisové absorbovali Evropany a Indiány.⁴³ V roce 1869 byla osada na Červené řece jednou z největších v Severní Americe na západ od řeky Mississippi a na sever od řeky Missouri. Obyvatele Červené řeky tvořilo pět tisíc frankofonních Métisů, pět tisíc anglofonních a skotských míšenců a pouze malé množství Evropanů a Američanů, z čehož bylo ještě méně Kanadčanů.⁴⁴

Monopol, který nyní Společnost Hudsonova zálivu nastolila, platil i pro „volně“ žijící obyvatelé kolonie na Červené řece. Métisové si na půdu dělali nároky po svých indiánských předcích. Společnost si tak nárokovala všechny kožešiny a produkty, které pocházely z území vymezeném chartou Společnosti Hudsonova zálivu. Nelegální obchod vedli s městem Saint Paul v Minnesotě. Zajistili si tak přístup na lukrativní americký trh a levnější zdroj hotových výrobků.⁴⁵ Společnost obchod potrestala sankcemi: zabavení vývozu loje a kožešin, uvalení

⁴² GALBRAITH, s. 31.

⁴³ C. BLACK, *Rise To Greatness: The History of Canada: Volume II: Dominion (1867-1949)*, MCCLELLAND & STEWART 2017, s. 21.

⁴⁴ BOULTON, s. 50.

⁴⁵ WEINSTEIN, s. 4.

vysokých cel na americký dovoz, veřejné zmrskání přistiženého Métise a cenzura dovozu.⁴⁶ Proti monopolu se však Métisové stavěli neustále. Pierre Guillame Sayer byl společně se třemi dalšími Métisy postaven před soud, 17. května 1849, za nelegální obchod s kožešinami. Métisové zorganizovali jakýsi protest a obklíčili budovu soudu.⁴⁷ Sayer byl porotou, která byla složena ze sedmi anglicky a pěti francouzsky mluvících členů, uznán vinným. Poté co se situace dostala až k zástupci Společnosti Hudsonova zálivu pro Severní Ameriku, mu byla ale udělena milost. V potaz byla vzata hrozba z potencionálního vyhrocení situace.⁴⁸

⁴⁶ TEILLET, s. 214.

⁴⁷ W. L. MORTON, *Dictionary of Canadian Biography*, vol. 7: *Sayer, Pierre-Guillame*, University of Toronto/Université Laval 1988, s. 832.

⁴⁸ JINDRA & ROVNÁ, s. 102-103.

2. Louis Riel

2.1 Rodina

Louis Riel se narodil 22. října 1844 v kolonii na Červené řece. Byl z jedné osminy Indián a zbytkem Frankokanad'an.⁴⁹ Matka Louise Riela, Julie Lagimodière, pocházela z rodiny, která byla považována za první „bílou“ rodinu žijící v kolonii na Červené řece. Jean-Baptiste Lagimodière, otec Julie a dědeček Louise Rieal, se narodil v Maskinongé, v regionu Trois-Rivières v Québecu. V roce 1799 začal pracovat pro Severozápadní společnost a dostal se tak na několik let na Severozápad, konkrétně do Pembiny. Oženil se s domorodou ženou a měl s ní alespoň jednoho potomka.⁵⁰ Po návratu do Québecu se seznámil s Marie-Ann Gaboury, se kterou se krátce na to oženil. Usedlý život v Québecu však nebyl budoucností pro Jean-Baptista, nechtěl prožít zbytek života jako farmář, obzvláště poté co okusil svobodný život na Severozápadě.⁵¹ Zpět na západ se s ním vydala i Marie-Ann. Od lorda Selkirka obdržel půdu v kolonii na Červené řece, za oddané služby Společnosti Hudsonova zálivu. V kolonii se usadili v roce 1807 a Marie-Ann je tak považována za první „bílou“ ženu Severozápadu.⁵² Páru se narodilo devět dětí a většina z nich uzavřela sňatky s prominentními rodinami či jedinci rezidujícími v kolonii na Červené řece. Dcera Julie se narodila v kolonii a v roce 1844 se provdala za Jean-Louis Riela v kapličky katedrály svatého Bonifáce. Julie byla podle původu běloškou evropského původu. Ovšem v kolonii byla považována za Métise, a to především kvůli jejímu životnímu stylu, který se podobal více tomu míšenců než jejích předků.⁵³ Většina Métisů si dělala nároky na půdu skrze svůj domorodý původ přes matku. Příklad Julie a jejího syna Louise Riela poukazuje na fakt, že rase nedeterminovala identitu Métisů. Pro ně bylo mnohem důležitější vzájemné příbuzenské vztahy nebo náboženství.⁵⁴

Jean-Louis Riel,⁵⁵ otec Louise Riela, byl Métis. Narodil se v roce 1817 v obci Île-à-la-Crosse⁵⁶ frankofonnímu obchodníkovi s kožešinami a Marguerite Boucher, která byla dcerou frankofonního Kanad'ana a domorodé ženy z kmene Čipevajů. Jean-Louis dětství na Severozápadě nestrávil. Již v roce 1822 se s rodinou přestěhoval do Dolní Kanady, zde byl také

⁴⁹ JINDRA & ROVNÁ, s. 120.

⁵⁰ ROSS, s. 238.

⁵¹ TEILLET, s. 25.

⁵² M. M. HAMON, *The Audacity of His Enterprise: Louis Riel and the Métis Nation That Canada Never Was, 1840-1875*, McGill-Queen's University Press 2019, s. 27.

⁵³ Tamtéž, s. 28-29.

⁵⁴ Tamtéž, s. 45.

⁵⁵ Francouzské dokumenty se často o otci Louise Riela zmiňují jako o Louis Riel sr., naopak anglické dokumenty o něm mluví jako o Jean-Louis.

⁵⁶ Od roku 1779 sloužila jako stanice obchodu s kožešinami pro Společnost Hudsonova zálivu. A dnes je druhou nejstarší obcí v Saskatchewanu.

pokřtěn a navštěvoval školu v dnešním severním Montrealu. Po dosažení dospělosti se vrátil na Severozápad, také často cestoval mezi oběma místy. V letech 1837-1838 pracoval pro Společnost Hudsonova zálivu a byl vystaven revolučním hnutím, která otrásla Kanadou.⁵⁷ V roce 1849 byl jedním ze třiceti Métisů, kteří obklíčili soudní místnost, kde probíhal soud s Guillamem Sayerem. Stal se tak jednou z vůdčích osobností míšenců, i když k tomu měl minimální předpoklady. Dokázal si vybudovat sociální vazby a politické dovednosti, které mu napomohly vypořádat se se společensko-politickými změnami.⁵⁸

V kolonii na Červené řece se usadil v roce 1843. O rok později se oženil s Julie Lagimodière. Po svatbě se nastěhoval Jean-Louis k rodině své novomanželky. Sňatky Métisů, na rozdíl od sňatků domorodých žen s cestovaly, byly založeny na matrilokálnosti.⁵⁹ Na pozemku, který vlastnila rodina Lagimodière, postavil Jean-Louis svůj první mlýn a pokusil se nejprve provozovat brusný a poté i textilní mlýn, ovšem oba pokusy brzy selhaly.⁶⁰

Postavil se do čela těch, co stále zpochybňovali monopol Společnosti Hudsonova zálivu. Usilovně se snažil o prosazení většího používání francouzštiny na radě Assiniboine.⁶¹ Chtěl posunout francouzštinu na stejnou frekvenci používání jakou měla angličtina.⁶² Posílit užívání francouzštiny se mu podařilo v padesátých letech a podpořilo tak jeho pozici v čele frankofonních Métisů.⁶³

2.2 Pobyty v Montrealu a vzdělání

Louis Riel se narodil 22. října 1844 v kolonii na Červené řece. Byl nejstarší z jedenácti dětí. Prvního vzdělání se mu dostalo ve věku sedmi let, kdy začal navštěvovat katolickou školu ve Svatém Bonifáci.⁶⁴ Pro možnost lepšího vzdělání byl ve věku čtrnácti let poslán do Montrealu, kde pobýval mezi roky 1858 a 1865. Navštěvoval *Collège de Montréal*, soukromou katolickou školu, po jejímž absolvování se měl stát duchovním. Výchova probíhala pod dohledem Sulpiciánů. Cílem jejich výchovy bylo připravit chlapce pro život ve společnosti a zároveň je chránit před potencionálními korupčními vlivy.⁶⁵ Důraz byl kladen na pilování paměti, estetiky,

⁵⁷ HAMON, s. 25.

⁵⁸ ROSS, s. 236.

⁵⁹ Sňatek Jean-Louis a Julie podpořil myšlenku, že rodina Lagimodière byla považována za Métise, i přes jejich evropský původ.

⁶⁰ J. TASSÉ, *Les Canadiens de l'Ouest, II*, Berthiaume & Sabourin, Fer-Miers des impressions de "La Minerve" 1878, s. 367.

⁶¹ Rada Assiniboine byla první správní orgán na území země prince Ruprechta.

⁶² Tamtéž, s. 369.

⁶³ Tamtéž, s. 239-240.

⁶⁴ G. F. G. STANLEY, *Louis Riel: Patriot or Rebel?* (8. vyd.). The Canadian Historical Association Booklets 1979, s. 4.

⁶⁵ Tamtéž, s. 82-86.

rozumu a logiky. Své praktiky měli podloženy teorií, učení o vůli Boží. Hlásalo, aby se jednotlivci naučili naslouchat Bohu prostřednictvím meditace, reflexe a duchovních rozhovorů s poradci.⁶⁶

Do Montrealu dorazil Louis Riel 5. července 1858. Cestu do Montrealu a část vzdělání sponzoroval arcibiskup Alexandre-Antonin Taché. Taché silně podporoval misionáře a jejich mise na Severozápad. Vidina, že syn jednoho z prestižních Métisů se stane misionářem, pro něj byla velice přínosná.⁶⁷ Louis Riel se v Montrealu cítil skoro jako doma, neboť měl ve městě příbuzné. Strýc a teta žili ve čtvrti Mile End v Montrealu. Sponzorem mladého Métise v Montrealu byla i rodina Massonových, se kterou se seznámil Jean-Louis při jedné z cest do města.

Jako student byl Louis Riel jedním z pilnějších studentů. Ve většině případů se pohyboval nad třídním průměrem a většinu času trávil studiem latiny, řečtiny a klasické francouzské literatury.⁶⁸ Nejobtížnějším předmětem pro něj byla syntaxe. V prvních dvou letech na škole v ní dostal známku sedm, ovšem ve třetím roce studia již jedna.⁶⁹ Známkovací systém se lišil od toho evropského, každé pololetí byl žák oznámkován na stupnici od jedné do deseti, kde jedna bylo nejlepší hodnocení. Oblibu Louis našel ve filosofii, ovšem nikdy v ní nedosáhl ani na nadprůměrné výsledky. Pohyboval se pouze v průměru třídy, kterou tvořilo třináct žáků.⁷⁰ Nad průměrem se pohyboval v předmětu veršování (*versification*), v hodinách začal číst moderní autory jako byli La Fontaine, Molière, Racine nebo Chateaubriand. V dílech moderních autorů našel inspiraci pro vlastní básně. Často je zakládal na již zmíněných autorech a zpestřoval je o prvky utrpení a sebeobětování. Používal motivy apokalyptických veršů, které byly u studentů podporovány.⁷¹ Implementace apokalyptických veršů nebyla tedy důkazem jeho jedinečného pohledu na religiozitu či nevyrovnané psychiky.⁷²

V roce 1864 se Rielovy výsledky podstatně zhoršily. K jejich ještě většímu poklesu došlo poté, co se dozvěděl o smrti otce, který zemřel 21. ledna 1864. Rok 1864 se tedy ukázal pro Riela jako velmi náročný na psychiku. Zde se poprvé projevil vnitřní rozpor, se kterým se Riel potýkal po zbytek života. Měl vlastní víru, kterou chtěl následovat, ovšem po smrti otce

⁶⁶ HAMON, s. 83-101.

⁶⁷ STANLEY (1992), s. 6.

⁶⁸ T. FLANAGAN, *Louis Riel*, The Canadian Historical Association Historical Booklet No. 50 1992, s. 5.

⁶⁹ Tamtéž, s. 108.

⁷⁰ Tamtéž, s. 108-109.

⁷¹ Tamtéž, s. 6.

⁷² Tamtéž, s. 110-111.

pocítil nutnost následovat jeho politické ambice.⁷³ K šoku ze smrti otce se přidala i nutnost změny prostředí. Studentské zařízení, kde Riel přebýval, bylo nutné vyklidit pro britské jednotky, které přezimovaly v Montrealu během zimy. Byl nucen nastěhovat se k tetě a strýci. Pobyt u nich netrval dlouho a za několik týdnů se mohl vrátit na studentské ubytování. Smrt otce ho však zasáhla do takové míry, že přestal navštěvovat hodiny a plně se oddal víře. Ovlivnila ho do bodu, kdy věřil, že není Louis Riel, ale žid jménem David Mordecai.⁷⁴ Přidal se k Andělské milici, kde se mu dostalo vojenského výcviku.

Školu nedokončil a v roce 1865 ji opustil úplně. Nebyl však jediný, kdo školu nedokončil. Z jeho ročníku školu nedokončilo sedm z dvanácti zbývajících studentů. Jako důvod pro odchod uvedl osobní důvody. Ke konci projevil frustraci z přístupu profesorů a věřil, že se mu již dostalo dostatečného vzdělání.⁷⁵ Jako důvod k odchodu uvedl také rodinnou situaci, po smrti otce se stal hlavou rodiny a cítil povinnost se postarat především o matku a mladší sourozence.⁷⁶

Před odchodem se zamiloval do Marie-Julie Guernon, se kterou se seznámil, když pobýval u tety a strýce. Silnou náklonost k ní vyjádřil hned v několika básních.⁷⁷ Jejich známost byla krátká a došla až do bodu, kdy byla sepsána manželská smlouva, která se však nikdy nedočkala podpisu. Svatbu zrušili rodiče dívky, za jeden z důvodů je považována obava, že by se jejich dcera s Louistem Rielem vrátila na Severozápad. V období námluv si Riel půjčil obnos v hodnotě tisíc liber, který chtěl podle některých zdrojů použít jako investice do obchodování nebo na nákup půdy. Soudě podle jeho psychického stavu se dá také uvažovat nad teorií, že je chtěl využít k založení nové církve.⁷⁸ V roce 1866 se vrátil zpět do Kolonie na Červené řece.

⁷³ F. W. ANDERSON, *Louis Riel's Insanity Reconsidered*. In: Saskatchewan History, Vol.3, No.3, Autumn 1950, s. 104.

⁷⁴ ANDERSON, s. 105.

⁷⁵ HAMON, s. 120.

⁷⁶ Tamtéž, s. 127.

⁷⁷ Tamtéž, s. 129.

⁷⁸ Tamtéž, s. 106.

3. Prodej Země prince Ruprechta a Povstání na Červené řece

Původní cíl Společnosti Hudsonova zálivu v Severní Americe byl obchod s kožešinami. Monopol společnost vybuďovala na izolaci území Země prince Ruprechta a s tím tak i osady na Červené řece. Zaměřit se pouze na obchod nebylo možné na dlouho. Například *Virginia Company*, která byla na rozdíl od Společnosti Hudsonova zálivu výhradně koloniální společností, byla během svého působení i k další činnosti, která by přinášela aktivní profit.

Společnost Hudsonova zálivu si stále za hlavní cíl dávala co největší omezení imigrantů na jimi ovládaném území. Už jen z principu, že velké množství přistěhovalců by vypudilo lovená zvířata. K tomu byla osada od ostatních kanadských území vzdálená přibližně 1000 mil a nebyla tak přitažlivou lokalitou pro emigranty z Kanady ani Velké Británie.⁷⁹ Vlastníkem půdy stále byla Velká Británie a společnosti území jen propůjčila na základě licence výhradního obchodního práva.⁸⁰ Dosavadní licence byla platná do roku 1837, po jejím vypršení byla obnovena na dvacet jedna let. Součástí nové licence byl nyní i dodatek, který umožňoval koruně území společnosti odebrat a darovat ho ke kolonizaci.⁸¹ Británie možnosti využila v roce 1857. Do té doby prováděla podrobný výzkum monopolu, který Společnost Hudsonova zálivu v Severní Americe vedla. Předmětem zkoumání byla především ekonomická stránka. K výsledkům bylo přizváno dvacet čtyři svědků, kterým bylo položeno 6098 otázek a dohromady byly nashromážděny důkazy o celkovém počtu více než 450 tištěných stran.⁸² Proti společnosti byla vznesena obvinění z vedení tyranského monopolu, který kladl překážky do cesty kolonizace a osídlení nových území. Obvinění z odporu proti kolonizaci se týkala především území, kde bylo nejméně bílého obyvatelstva. Společnost všechna obvinění popřela a hájila se tím, že kolonie na Červené řece a celé území Severozápadních teritorií není vhodné místo pro pěstování obilí a brambor.⁸³ Hlavním argumentem společnosti bylo, že kolonie se nedokáže postarat o populaci, která by byla větší než ta dosavadní.⁸⁴

Izolace kolonie nemohla být udržena na pořádku. Od roku 1837 bylo téma připojení území Společnosti Hudsonova zálivu častým tématem v Britském parlamentu i Kanadě. Jedním z hlavních činitelů byli Métisové. Postupně začali projevovat své nároky na práva. Rada Assiniboine, jako reprezentativní orgán celého okresu, se prvních zástupců Métisů dočkala až

⁷⁹ GALBRAITH, s. 356.

⁸⁰ Tamtéž, s. 315.

⁸¹ STANLEY (1992), s. 20-21.

⁸² Tamtéž, s. 21.

⁸³ Tamtéž, s. 377.

⁸⁴ BOULTON, s. 59.

v roce 1839.⁸⁵ Míšenci protestovali především proti dovoznímu clu na americké zboží a také lepší požadovali lepší podmínky pro export zboží. Důstojníci společnosti v několika případech vtrhli do domů Métisů a zabavili všechny kožešiny, které se uvnitř nacházely.⁸⁶ Métisové si stále dělali nároky na půdu na základě domorodého původu, v roce 1845 podali petici guvernérovi kolonie, kde žádali o uznání jejich zvláštního postavení.

Padesátá léta devatenáctého století byla kritická pro Métise, Kanadu i Velkou Británii. Z kolonie se ozývaly sympatie s kanadskou anexí.⁸⁷ Britská koloniální politika podporovala kanadskou expanzi. Silný vliv měla *Manchester school*, která byla silně proti zodpovědnosti za kolonie. Možnost expanze Kanady na západ byla vítaným východiskem.⁸⁸ Popud pro urychlení kanadské expanze přišel ze Spojených států. Na počátku padesátých let došlo ke sblížení Červené řeky a Spojených států, což napomohlo nárůstu jejich vlivu v kolonii. Sblížení obou stran došlo až do bodu, kdy Spojené státy otevřely pobočku pošty ve městě Pembina. Veškerá pošta do té doby stále chodila přes Spojené státy a otevřením vlastní pobočky si Pembinu a kolonii k sobě ještě více připoutaly.⁸⁹ Spojené státy do kolonie vyslaly agenty, kteří v přestrojení za obchodníky měli pomalu připravit oblast pro připojení k nim. Odkoupení území Společnosti Hudsonova zálivu se i pro Spojené státy zdálo jako přirozené rozšiřování území a doufali v lukrativní koupi, stejně jako v podobě Aljašky v roce 1867. Pro obyvatele kolonie však nebyla anexie Spojenými státy možná. Osadníci, kteří by se přistěhovali po připojení ke Spojeným státům, by nebyli stejného myšlenkového typu jako její dosavadní obyvatelé. Navíc se v kolonii na Červené řece šířila myšlenka, že Spojené státy se o své kolonie nestarají a jejich zájmy staví hluboko pod ty své.⁹⁰

V Kanadě byla západní expanze často diskutovaným tématem. Prvotní reakce ze strany Kanady nebyla velká, pouze jakési plány na rozšíření území. S obyvateli území, které stále spadalo pod správu Společnosti Hudsonova zálivu, udržovali minimální komunikaci. Větší snahu než Velká Británie a Kanada vyvinuli soukromníci. Pro ně byla expanze na západ možností pro investice, především v propojení celého kontinentu železnicí.⁹¹ Iniciativa ze

⁸⁵ ROSS, s. 88.

⁸⁶ STANLEY (1992), s. 44.

⁸⁷ F. TOUGH, *Aboriginal rights versus the deed of surrender: the legal rights of native peoples and Canada's acquisition of the Hudson's Bay Company territory*, 17, 1992, s. 231, [online]. [cit. 2022-7-5] Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/291089134_Aboriginal_rights_versus_the_deed_of_surrender_the_legal_rights_of_native_peoples_and_Canada's_acquisition_of_the_Hudson's_Bay_Company_territory.

⁸⁸ Tamtéž, s. 23.

⁸⁹ GALBRAITH, s. 356.

⁹⁰ *The Nor'Wester*, Winnipeg, Colony of Assiniboine. 8. května 1869. [online]. [cit. 8.8.2022]. Dostupné z: <https://digitalcollections.lib.umanitoba.ca/islandora/object/uofm:2744379>.

⁹¹ Tamtéž, s. 357.

strany Kanady přišla až po roce 1867. Do té doby se v několika velkých městech konala shromáždění těch, co expanzi podporovali. První vlna nadšení o připojení Země prince Ruprechta opadla s příchodem finanční krize, která zapříčinila bankroty a vlnu nezaměstnanosti.⁹²

Společnost Hudsonova zálivu byla připravena území Země prince Ruprechta prodat. Nejlepší nabídka však nepřišla od Kanady, nýbrž od Spojených států. Do hry vstoupila Velká Británie, která zamítla prodej Spojeným státům.⁹³ Stala se tak prostředníkem pro vyjednávání. V přímém převodu správy území Země prince Ruprechta Kanadě bránila darovací listina, podle které Společnost Hudsonova zálivu měla právo provozovat obchodní monopol. Kanada si také nárokovala území kolem Červené řeky na základě předchozího obsazení.⁹⁴ V roce 1865 podnikli zástupci společnosti a Kanady cestu do Londýna, kde se mělo začít oficiálně jednat o převodu správy území Společnosti Hudsonova zálivu. Mezi zástupci Kanady byli William McDougall či George Cartier.⁹⁵ Jednání pouze mezi Kanadou a společností se uskutečnila až v prosinci roku 1867. Předběžným výsledkem jednání byla nepsaná dohoda, kde dojde k připojení celé Země prince Ruprechta ke Kanadě. Případná kompenzace společnosti by byla financována Velkou Británií.⁹⁶

Hrozba anexe Spojenými státy stále nebyla zažehnána. Myšlenka expanze byla podporována až z Washingtonu,⁹⁷ kde byla živena naděje na připojení území kvůli ekonomické situaci v Kanadě.⁹⁸ Obyvatelé kolonie k jednání o své budoucnosti přizváni nebyli. Konkrétně Métisové si po téměř celou dobu hleděli svého. První náznaky nepokojů se objevily až v momentě, kdy se dozvěděli, že o jejich vlastní budoucnosti jedná někdo jiný, aniž by je k jednání přizval.⁹⁹

V červenci roku 1868 parlament Spojeného království Velké Británie a Irska schválil Zákon o Zemi prince Ruprechta. Zákon schválil převod Ruprechtovy země ze správy Společnosti Hudsonova zálivu pod správu kanadského Dominia. S převodem v Zákoně souhlasilo Spojené království i Kanada, ovšem prozatím se v něm nenacházely detaily

⁹² GALBRAITH, s. 344.

⁹³ STANLEY (1992), s. 25.

⁹⁴ Tamtéž, s. 25.

⁹⁵ BOULTON, s. 52.

⁹⁶ Tamtéž, s. 34-35.

⁹⁷ Tamtéž, s. 35.

⁹⁸ Společnost vyčíslila částku na prodej území v hodnotě 40 milionů dolarů, což bylo byla částka, kterou si Kanada nemohla dovolit.

⁹⁹ *The Nor'Wester*. 14. prosince 1867. [online]. [cit. 9.8.2022]. Dostupné z: <https://digitalcollections.lib.umanitoba.ca/islandora/object/uofm%3A2744795>.

samotného převodu.¹⁰⁰ Detaily byly později ustanoveny po jednáních mezi zástupci obou zainteresovaných stran. Společnost Hudsonova zálivu měla podstoupit území Země prince Ruprechta a Kanada vyplatí společnosti částku v hodnotě £300 000. Společnost si dále ponechá půdu, která byla z dvacetiny v úrodném pásu, a také území v maximální hodnotě 50 000 akrů půdy v blízkosti dosavadních obchodních stanic.¹⁰¹ Podmínky převodu byly dohodnuty v Londýně za přítomnosti pověřených zástupců obou stran a prostředníka v podobě Velké Británie. Kanadský parlament schválil převod a jeho datum bylo stanoveno na 1. října 1869. Datum bylo později přesunuto, neboť bylo nezbytné se nejprve finančně vypořádat.

3.1 Povstání na Červené řece

Ještě před prodejem území Kanadě se do kolonie na Červené řece začali postupně stěhovat usedlíci z východu. Nepřicházeli ve velkém množství, ale jejich přítomnost byla v kolonii patrná. Přinášeli si sebou své národní myšlenky a politické představy, které propagovali mezi míšence. Jedním z nich byl John Christian Schultz, který se do kolonie přestěhoval v roce 1861. Pocházel z Horní Kanady a byl silným podporovatel odchodu Společnosti Hudsonova zálivu a připojení území ke Kanadě. V roce 1865 se stal vlastníkem novin *The Nor'Wester*. Noviny využíval k propagaci svých názorů a rychle se stal trnem v oku ostatním obyvatelům kolonie.¹⁰² Na monopol společnosti pohlížel jako na poslední velký monopol, jehož konec se neodvratitelně blížil.¹⁰³

S kanadskou anexí však přicházela hrozba politických a rasových sporů.¹⁰⁴ Anexe Kanadou by znamenala podřízení se lidem a státu, kteří o jejich životním stylu nic neví.¹⁰⁵ Příchod Kanady znamenal konec lovců bizonů a ústup primitivního života míšenců a Indiánů tomu progresivnějším lidí z východu. Pro Métise realizace tohoto faktu a zároveň vlastní neschopnosti přizpůsobit se, zažehly jiskřičku zášti, kterou nešťastné události rozdmýchaly v plamen povstání.¹⁰⁶ Katolická církev v kolonii byla silně přesvědčena, že pokud nebude ustanovena smlouva s Kanadou, tak frankofonní míšenci budou pouze trpět v rukou protestantů.¹⁰⁷ Do udržení si svého postavení vložila církev v Britské severní Americe velké úsilí. Stejnou roli měla nyní i v kolonii na Červené řece. Biskup Taché, díky kterému mohl

¹⁰⁰ GALBBRAITH, s. 339.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 364.

¹⁰² A. BEGG, *History of the North-West*, Rose & Co 1894, s. 349-363.

¹⁰³ A. BEGG, *The Creation of Manitoba: Or a History of the Red River Troubles*, A. H. Hovey 1871, s. 14-15.

¹⁰⁴ STANLEY (1992), s. 48.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 16.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 49.

¹⁰⁷ TEILLET, s. 185.

Louis Riel studovat v Montrealu, se v roce 1857 vrátil z pobytu v Římě, kvůli hrozícím nepokojům v osadě.

Dne 29. července roku 1869 vůdce Métisů, William Dease, svolal shromáždění ve Fort Garry, kde propagoval myšlenku, že finanční částka, která byla použita na koupi Země prince Ruprechta, měla být raději rozdělena mezi Métise a Indiány. Příchod Kanady se zdál neodvratitelný, když se v kolonii objevili zeměměřiči vyslaní Kanadou. Zeměměřiči byli vysláni ještě před podepsáním oficiální dohody o převodu území. V kolonii na Červené řece se pohybovali po soukromých pozemcích a místy vedli své měření skrze budovy. Prvotní obavy obyvatel kolonie se Kanada nesnažila oddálit.¹⁰⁸ Politika ignorace zvedla v kolonii vlnu nevole vůči Kanadě.¹⁰⁹ Ze strany Kanady přišel pouze jeden pokus o vyjednávání s kolonií, který byl odmítnut.¹¹⁰ Po něm Kanada opustila veškeré snahy o další vyjednávání. Rada Assiniboine souhlasila s námitkami míšenců a zamítla zeměměřičům vstup. Na území měli smět vstoupit pouze se souhlasem obyvatel osady na Červené řece. Frankofonní Métisové se cítili ohroženi především kvůli náboženství, ale i životnímu stylu. Přeci jen se živili především lovem a obchodem s kožešinami. Anglofonní Métisové z adaptace měli menší obavy. Jejich životní styl byl usedlý a točil se kolem zemědělství. Emigranti z Kanady, kteří v kolonii již po nějakou dobu žili, silně projevovali své sympatie. Především skupina kolem Johna Schultze. Podle článků v jeho novinách byla nálada v kolonii silně pro-kanadská a všichni obyvatelé byli připraveni na změnu, kterou Kanada přinášela.¹¹¹ Zároveň noviny propagovaly myšlenky, že Kanada pouze zlepší životní úroveň kolonie a nebude ji jinak v ničem omezovat.¹¹²

Dne 16. října Métisové vytvořili Národní výbor, jehož hlavním cílem byla reprezentace před Kanadou. Také dával předpoklad pro vytvoření nezávislé Republiky národa Métis.¹¹³ Do čela Národního výboru se postavil John Bruce¹¹⁴ a sekretářem se stal Louis Riel. Métisové se obávali, že Kanada neuzná jejich práva na půdu. Navíc v kolonii byl po celou dobu praktikován systém pozemků, které byly obdélníkového tvaru s alespoň jednou stranou napojenou na řeku. Naproti tomu systém, který doposud používali v Kanadě, byl založen na pozemcích

¹⁰⁸ BEGG (1871), s. 24-27.

¹⁰⁹ G. W. GRAMS, *Red River's Anglophone Community: The Conflicting Views of John Christian Schultz and Alexander Begg*. in: Manitoba History, No. 64, Fall 2012. s. 14.

¹¹⁰ BEGG (1894), s. 420.

¹¹¹ *The Nor'Wester*, 13. června 1868. [online]. [cit. 9.8.2022]. Dostupné z: <https://digitalcollections.lib.umanitoba.ca/islandora/object/uofm%3A2744849>.

¹¹² *The Nor'Wester*, 27. března 1869. [online]. [cit. 9.8.2022]. Dostupné z: <https://digitalcollections.lib.umanitoba.ca/islandora/object/uofm%3A2744374>.

¹¹³ STANLEY (1992), s. 73.

¹¹⁴ Prominentní postava v kolonii na Červené řece. Požadoval po Kanadě dohodu před jejím příchodem na území Země prince Ruprechta.

čtvercového tvaru.¹¹⁵ Do kolonie byl vyslán nově zvolený guvernér William McDougall, který silně podporoval anexi nového území a byl znám pro své až rasistické sklony.¹¹⁶ Vstup mu byl odepřen. Jelikož se blížila zima a cesta po řece již nebyla možná, byl nucen se vydat jedinou možnou cestou po souši a ta vedla přes Spojené státy. Povolení ze stran Spojených států se mu dostalo, ovšem na hranicích ho zastavila ozbrojená skupina Métisů v čele s Ambroisem Lépine. Dne 1. listopadu se obě skupiny potkaly na hranici, kde Lépin donutil kanadskou skupinu zůstat mimo hranice až do doby, kdy budou vyjednané oficiální podmínky vstupu do Konfederace.¹¹⁷

Nyní proti sobě v osadě stály dvě strany s odlišnými pohledy na situaci. Frankofonní Métisové se obávali, že přijdou o svou půdu, protože Kanada s nimi nevyjednávala. Skupina kolem Johna Schultze naopak silně podporovala anexi. Ne všichni anglofonní Métisové podporovali anexi. V Kanadě si to však mysleli. Mylně se domnívali, že všechny protesty pocházejí pouze od frankofonních Métisů, a že anglofonní míšenci a běloši jsou pro připojení ke Kanadě.¹¹⁸

Métisové obsadili Fort Garry, jedno z bývalých sídel Společnosti Hudsonova zálivů. Nacházely se zde především zásoby, které částečně zůstaly po odchodu společnosti. Obsazením se Métisové dostali k zásobám potřebných zbraní, munice a pemikanu. V prosinci se prezidentem Národního výboru stal Louis Riel, poté co byl John Bruce nucen ze své funkce odstoupit ze zdravotních důvodů. Do pozice se dostal v momentě, kdy už byl odpor proti Kanadě v pohybu a pouze ho směřoval podle svého uvážení.¹¹⁹ Po obsazení Fort Garry se mezi anglofonními a frankofonními Métisi objevily nepokoje. Na jejich ukončení byla ustanovena Rada národního výboru, která se měla zabývat především neshodami mezi oběma stranami. Každá strana měla dvanáct zástupců.¹²⁰ Odpor se dále vyvíjel vytvořením prozatímní vlády, která měla zajistit jednání s Kanadou a podmínky o vstupu do Konfederace. Jednalo se o řádný politický orgán, který by je zastupoval po odchodu Společnosti Hudsonova zálivu.¹²¹ Po prozatímní vládě následovalo ustanovení Konvence čtyřiceti, kterou tvořilo dvacet anglofonních a dvacet frankofonních míšenců. Členové konvence byli ti, kdo měl za úkol sepsat listinu práv a konečně tak objasnit podmínky pro vstup do Konfederace. V kolonii se v této době nacházel Donald Smith, bývalý zaměstnanec Společnosti Hudsonova zálivu, který byl

¹¹⁵ W. L. MORTON, *Manitoba: The Birth of a Province (volume I)*. Manitoba Record Society Publications 1965, s. 44.

¹¹⁶ BEGG (1894), s. 344.

¹¹⁷ GALBRAITH, s. 418.

¹¹⁸ BEGG (1894), s. 420.

¹¹⁹ STANLEY (1979), s. 6.

¹²⁰ STANLEY (1992), s. 82.

¹²¹ Tamtéž, s. 86.

nyní kanadskou vládou pověřen, aby shromáždil právě požadavky míšenců. Sepsaná listina byla poté předána Smithovi, který se chopil jejího doručení do Ottawy. Společně s ním se do hlavního města vypravili také zástupci osady na Červené řece. Listina práv obsahovala patnáct bodů, ve kterých si Métisové pokusili zajistit práva do budoucna, do doby, kdy již budou součástí Kanady. Listina obsahovala právo volit si vlastní zákonodárný sbor, který by měl právo prosadit všechny zákony týkající se místních záležitostí a právo veta. Další podstatnou součástí listiny bylo právo na vyhrazení veřejných pozemků pro školy nebo farní budovy. Také požadavek na propojení Winnipegu s nejbližší železniční stanicí.¹²²

3.2.1 Poprava Thomase Scotta

Skupina kolem Johna Schultze se během odporu Métisů pouze rozrostla. Její sympatizanti se vyznačovali podporou *Canadian Party* (Kanadskou stranou) a protesty proti vládě Louise Riela. Prozatímní vláda však nechala kanadské nacionalisty pozatýkat. Mezi nimi byl i John Schultz a Thomas Scott. Oběma se po několika dnech podařilo uprchnout z Fort Garry do malého městečka Portage la Prairie, kde se připravovali na návrat do kolonie a osvobození ostatních kanadských nacionalistů.¹²³ Jejich plány se nezměnily ani když Louis Riel propustil ostatní přívržence Kanady v únoru roku 1870.

Thomas Scott se narodil v Irsku kolem roku 1842. O jeho dětství a rané dospělosti není mnoho záznamů, pouzeto , že v roce 1863 již žil a pracoval v Kanadě jako dělník.¹²⁴ Patřil k presbyteriánům a byl aktivním členem Oranžského řádů.¹²⁵ Do kolonie se dostal v roce 1869 jako dělník pracující na projektu „*Dawson Road*“. Projekt se věnoval stavbě nové vozové silnice spojující osadu na Červené řece a Hořejší jezero.¹²⁶ Ke skupině kolem Johna Schultze se připojil kolem poloviny roku 1869. O několik týdnů později byl i se skupinou zatčen. S Johnem Schultzem se pokusili o osvobození zbylých zadržených a zároveň zajetí Riela. Bez větších problémů byli Métisi zadrženi 18. února. Scott ve vězení o svůj život neprosil, projevil se spíše jako dosti problémový vězeň. Odpor ke svým držitelům dával silně najevo nadávkami a neustálými urážkami stráží.

¹²² BEGG (1871), s. 39-42.

¹²³ BOULTON, s. 47.

¹²⁴ J. E. REA, „*Scott, Thomas (d. 1870)*“, Dictionary of Canadian Biography, vol. 9, University of Toronto/Université Laval 2003, s. 861.

¹²⁵ Protestantská organizace původem ze Severního Irsku. Název je odvozen od protestantského krále Viléma III. Oranžského, který v roce 1690 porazil a ze země vyhnal katolického krále Jakuba II.

¹²⁶ Tamtéž, s. 47.

Popraven byl 4. března 1870 popravčí četou. S hlasitými urážkami nepřestal ani do posledních chvil svého života.¹²⁷ Riel se pro jeho popravu rozhodl po ztrátě trpělivosti. Rozhodnutí o popravě byl nešťastný omyl, který prozatímní vláda udělala.¹²⁸ Krveprolití Thomase Scotta postavilo Louise Riela na úroveň psance v celé Kanadě a eminentně vedlo k jeho vlastní popravě v roce 1885.¹²⁹ Louis Riel se k popravě Thomase Scotta rozhodl, protože byl postradatelným a nedůležitým. Neměl rodinu, která by na něm byla závislá.¹³⁰

Biskup Taché, který po návratu z Říma zamířil přímo do Ottawy, byl v jednáních s premiérem poměrně úspěšný. Vyjednal všem zúčastněným na povstání na Červené řece milost pod podmínkou, že svou činnost ihned ukončí. Sám se 9. března vydal do kolonie, aby zprávu předal. V momentě vyjednání se do Ottawy ještě nedonesla zpráva o popravě Thomase Scotta.¹³¹

3.3 Zákon o provincii Manitoba

Dne 11. dubna 1870 do Ottawy dorazili zástupci z řad Métisů, Otec Ritchot, soudce Alexander Black a Alfred Scott. Přijmout je měl samotný premiér John A. Macdonald a George-Étienne Cartier.¹³² Zástupci byli po příjezdu do Ottawy zatčeni a obviněni z vraždy Thomase Scotta. Ve vězení byli pouhých deset dní, neboť kanadské trestní právo se na ně nevztahovalo kvůli statutu zahraničního pobytu.¹³³ K prvnímu jednání došlo až 25. dubna, a to až poté co Kanada došla k závěru, že prozatímní vláda se bez dohody Kanadě nepodvolí.¹³⁴ Jednání skončila dohodou, která byla součástí Zákonu o provincii Manitoba (*Manitoba Act*). Kolonie na Červené řece vstoupí do konfederace jako primární součást nové provincie Manitoba. Bude mít dva oficiální jazyky, angličtinu a francouzštinu, a také poskytne Métisům půdu pro život.¹³⁵

Zákon o provincii Manitoba vstoupil v platnost 12. května roku 1870. Jeho znění ovšem oficiálně neuznalo pozemková práva Métisů. Zákon obsahoval základní ustanovení o náboženství a školách v Manitobě. O tři dny později, 15. května roku 1870, se Manitoba stala

¹²⁷ HAMON, s. 198.

¹²⁸ T. FLANAGAN, *Riel and the Rebellion: 1885 Reconsidered*, Toronto: University of Toronto Press 2000, s. 163.

¹²⁹ STANLEY (1979), s. 10.

¹³⁰ HAMON, s. 201.

¹³¹ STANLEY (1992), s. 107.

¹³² Cartier byl jedním z otců kanadské Konfederace a zástupce frankofonních Kanadčanů ve vládě premiéra Macdonalda.

¹³³ Tamtéž, s. 108.

¹³⁴ Tamtéž, s. 110.

¹³⁵ MORTON (1965), s. 57-59.

oficiálně pátou kanadskou provincií. Tehdejší rozloha byla pouhých 3500 čtverečních kilometrů.¹³⁶

Problémovou částí v Zákoně byla sekce 31. Kanada se v Zákoně o provincii Manitoba zavázala, že Métisům zůstanou jejich nároky na půdu, ale všechno zbylé území připadne pod správu Dominia. V této sekci Kanada vyhradila 1.4 milionu akrů půdy pro míšence a jejich rodiny. Půda měla připadnout především dětem, tedy další generaci míšenců. Métisové oficiálně půdu dostali až poté, co byla dokončena práce zeměměřičů. Ta ovšem trvala někdy i téměř tři roky. Dokončené měření Métisům přiznalo 64 hektarů půdy, na který většina z nich dostala oficiální dokument, který je opravňoval k vlastnictví. Protože neměli žádné zkušenosti s psanými zákony, listinami nebo penězi, mnozí z nich nechápali hodnotu tohoto břemene a byli snadno ošizeni o půdu, která měla být jejich.¹³⁷ Co v sekci 31 o půdě v Zákoně o provincii Manitoba chybělo bylo oficiální oslovení Métisů. O území se pořád psalo jako o indiánském. Půda, kterou Kanada vyhradila pro děti míšenců, byla poté rozdělena po 240 akrech půdy na dítě. Tím, že jim půda byla vyhrazena a ne přiznána, se Kanada zbavila jejich indiánského titulu a nároků na půdu.¹³⁸ Métisové se však nepovažovali za domorodé obyvatele se speciálními nároky na půdu a ani netrvali na tom, aby s nimi bylo zacházeno jako s domorodými.¹³⁹

3.4 Osada na Červené řece po povstání

Kolonie na Červené řece se stala součástí nové kanadské provincie Manitoba a s tím i součástí Kanady. Do nového území Kanady ihned vyslala jednotky. Ozbrojené jednotky se skládaly především z britských vojáků pod vedením plukovníka Garneta Josepha Woseleyho.¹⁴⁰ Británie byla zdrženlivá v otázce násilného zakročení proti obyvatelům kolonií, to platilo i v případě expedice do osady na Červené řece, kde byl plukovník Woseley pověřen posláním míru.¹⁴¹ Společně s vojáky se do Manitoby vypravilo i velké množství dobrovolníků, mezi kterými převažovali členové Oranžského řádu. Toužili po pomstě za smrt Thomase Scotta a společně s ní také chtěli zničit Métise a Louise Riela.¹⁴² Zprávy o pomstychtivých dobrovolnících se do Červené řeky dostali díky Métisům, kteří napomáhali vojákům s cestou a přepravou zavazadel. Louis Riel měl tak čas uprchnout. Ještě před odchodem však zadržel své muže před dalším

¹³⁶ MORTON (1965), s. 65.

¹³⁷ BEGG (1871), s. 75.

¹³⁸ D. O'TOOLE, *The Red River Jig Around the Convention of "Indian" Title: The Métis and Half-Breed Dos à Dos*, in: Manitoba History, No. 69, Summer 2012, s. 17.

¹³⁹ FLANAGAN (2000), s. 170.

¹⁴⁰ HAMON, s. 204.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 240.

¹⁴² TEILLET, s. 227.

konfliktem a nařídil jim, aby s Kanadou spolupracovali.¹⁴³ Ozbrojené jednotky do kolonie dorazily 24. srpna 1870. Premiér Macdonald plánoval využít jejich asistenci ještě před popravou Thomase Scotta. Nový guvernér přijel 2. září roku 1870.

Příchod vojenských jednotek vyvolal na Červené řece paniku. A započal postupnou migraci Métisů na západ. Po ukončení okupace Fort Garry přicházelo do bývalé kolonie více vojáků a východních osadníků. Většina bývalých vůdčích osobností jako Riel nebo Lépin ještě před příchodem vojenských jednotek odešla do Spojených států, kde nyní žili. Stejně tak učinili i vůdčí osobnosti anglofonních míšenců.¹⁴⁴ Vojáci a dobrovolníci z východu jednali s původními obyvateli kolonie jako s podřadnou rasou.¹⁴⁵ I s prominentním Métisem jako Alfred Scott, členem delegace, která jednala s kanadskou vládou v Ottawě, bylo zacházeno špatně. Byl několika vojáky tažen za paty blátem, bez zásahu ostatních by jistě přišel o život.¹⁴⁶ Přívrženci Oranžského řádu nemohli vykonat svou vytouženou pomstu na samotném Louisi Rielovi. Místo toho se mstili na jeho příbuzných, kterých bylo v bývalé kolonii hodně. První oficiální obětí byl Elzér Goulet, jeden z bývalých členů prozatímní vlády a komise, která podpořila popravu Thomase Scotta. Byl zahnán k řece, kde byl zbit a poté utopen. Po jeho smrti bylo také provedeno násilí na jeho manželce a dceři. Gouletův pohřeb se stal první událostí, kde se mohli Métisové od příchodu jednotek sejít. I samotný Riel a několik dalších se vrátili ze Spojených států, aby se pomodlili za jeho duši.¹⁴⁷ Perzekuce Métisů probíhala bez ohledu na pohlaví, muži i ženy bez ohledu na jejich věk. Ani nově jmenovaný guvernér provincie se situací nic neudělal a na žádosti o pomoc nereagoval. Manitoba se tak pomalu stávala provincií ovládanou Oranžským řádem.¹⁴⁸ Premiér John Macdonald měl ústavní povinnost chránit občany Kanady, a to nyní platilo i pro Métise.¹⁴⁹ Se situací ovšem neudělal nic ani on. Co se v kolonii dělo mu bylo známo po celou dobu trvání, tedy po dobu dvou a půl roku.¹⁵⁰

První hrozba pro novou provincii přišla na podzim roku 1871. Invazi plánovalo Feniánské bratrstvo.¹⁵¹ William O'Donoghue, který během povstání na Červené řece působil jako jeden z Rielových poradců, nyní plánoval převzít kontrolu nad Manitobou. Métisové nejprve zvážili své možnosti, než Feniány zavrhli. 7. října se vůdci Métisů z White Horse

¹⁴³ TEILLET, s. 230.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 243.

¹⁴⁵ BEAL, B., & MACLEOD, R. (1984). *Prairie Fire: The 1885 North-West Rebellion*. Hurting Publishers., s. 25.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 245.

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 204.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 250.

¹⁴⁹ STANLEY (1992), s. 153.

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 157-162.

¹⁵¹ Zastánci odchodu Británie z Irska a ustanovení samostatné Irské republiky.

Plains, St. Boniface, Sainte-Anne-des-Chênes, Ste. Agathe, Pointe-Coupée, St. Norbert a St. Vital sešli a odhlasovali podporu kanadské vládě.¹⁵²

V září 1873 byl ve Winnipegu vydán oficiální soudní příkaz na zadržení Louise Riela a Ambroise Lépina. Zadržen byl pouze Lépin.¹⁵³ V říjnu byl poté Riel zvolen do parlamentu jako zástupce okresu Provencher. I přes skutky během povstání na Červené řece byl stále velmi populárním. Do parlamentu byl zvolen celkem dvakrát. Oficiálně svou pozici nemohl nikdy vykonávat. Při druhém zvolení svou pozici však symbolicky zaujal. V Ottawě v utajení, složil přísahu nového člena a zapsal své jméno do rejstříku. Vše muselo proběhnout svižně a ihned poté byl Riel na cestě do Montrealu, kde se schoval u známých.¹⁵⁴ Provincie Ontario vypsala za Rielovo dopadení odměnu ve výši \$5 000. Největší ohlasy, proti jeho zatčení, se ozývaly z Montrealu, kde bylo nejvíce jeho podporovatelů.¹⁵⁵ Ambroise Lépis byl po dopadení společně s několika dalšími účastníky povstání a představiteli prozatímní vlády postaven před soud 12. listopadu 1873. Milost byla udělena pod podmínkou pěti let ve vězení či stejné doby ve vyhnanství. Riel zůstal jediným, koho se nepodařilo dopadnout a amnestii přijal, ale za cenu pětiletého vyhnanství.¹⁵⁶

3.5 Louis Riel v exilu

V roce 1875 odešel Louis Riel do exilu. Odebral se do Spojených států, do Washingtonu, kde měl strýce. Exil na něj působil depresivně, cítil se osamocen, bez své rodiny a národa.¹⁵⁷ Mentální zdraví Riela se zhoršilo, kvůli působení všech těchto faktorů. Napomohla tomu také korespondence s biskupem Ignácem Bourgetem. Jeho osobnost se ocitla v konfliktu, sám stále věřil, že je předurčen k něčemu velkému, aby ustanovil novou církev a přenesl sídlo papeže do Nového světa.¹⁵⁸ Trápila ho také skutečnost, že není se svým lidem a také ztráta jejich statutu. Místo toho se oddal víře. Biskup se ve svých dopisech snažil Riela podpořit a napomohl mu oddat se právě víře. Ve svých dopisech ho ujistil, že se nemá strachovat a že Bůh vždy stál a bude stát na jeho straně. Dohlíží na jeho cestu a bude na něj dohlížet na cestě za slávou.¹⁵⁹ Dne 8. prosince roku 1875 měl Riel první velký projev šílenství. V katedrále svatého Patrika ve Washingtonu se během mše začal hystericky smát a později pobíhal po ulici přesvědčen o tom,

¹⁵² MORTON (1965), s. 259.

¹⁵³ HAMON, s. 205.

¹⁵⁴ TEILLET, s. 264-265.

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 245.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 267.

¹⁵⁷ FLANAGAN (1992), s. 16.

¹⁵⁸ ANDERSON, s. 106.

¹⁵⁹ G. J. ENS & J. SAWCHUCK, *From New Peoples to New Nations: Aspects of Métis History and Identity from the Eighteenth to Twenty-First Centuries*. University of Toronto Press, 2016., s. 106.

že je býk.¹⁶⁰ Poté se mu začal zjevovat Duch svatý. Pověřil ho prorokem Nového světa a naplnil jeho tělo a duši božským světlem.¹⁶¹ V tuto dobu se o jeho zdraví začalo obávat i okolí. Poslali ho zpět do Montrealu, kde byl umístěn do psychiatrické léčebny Longue Pointe. Zde došlo 19. března 1876 k incidentu, kdy zdemoloval nábytek ve svém pokoji a u jeho zkrocení museli asistovat tři dozorcí. Po dvou měsících byl přemístěn do psychiatrické léčebny v Beauportu, zde byl registrován pod jménem La Rochelle.¹⁶² Propuštěn byl až 23. ledna 1878. Strávil zde celou svou léčbu a byl propuštěn jako vyléčený, to ale pouze předstíral navenek.¹⁶³ Před propuštěním byl v péči doktora Brunella, který věřil a později vypověděl, že Riel nebyl šílený. Pouze své šílenství předstíral, neboť mnohokrát opustil ústav, aby mohl navštívit své příbuzné.

Po propuštění z Beauportu se vrátil na východ Spojených států. Během pobytu se zamiloval do sestry dobrého přítele, otce Barnabého, Eveliny. Jejich vztah však neměl dlouhého trvání. Riel se rozhodl pro odchod na západ, kde žilo větší množství Métisů. Rozhodl se pro odchod do Severní Dakoty a poté rovnou do Montany. Evelina s ním na západ neodešla, byla spíše typem do města a na venkově by nezapadala.¹⁶⁴ V roce 1880 opustil východ Spojených států a vydal se do Montany, kde se usadil nedaleko Sun River. Nejprve se živil jako farmář a obchodník a později se stal učitelem.¹⁶⁵ Oženil se s Marguerite Monet, příslušnicí Métisů, se kterou měl dvě děti. V Montaně se pokusil navázat na život a roli, kterou měl v Manitobě.

Vidiny Riela neopustily ani v Montaně. Stále věřil, že Métisové jsou Nový vyvolený národ. Stále více se oddával myšlence pádu Říma a přesunu hlavy církve nejprve do Montrealu a poté do St. Vital. Považoval Métise za vyvolený národ, jejichž domorodý původ je spojoval s vybraným prvním národem. Považoval svůj lid za potomky ztraceného kmene Izraelitů.¹⁶⁶

¹⁶⁰ ENS & SAWCHUCK, s. 107.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 107.

¹⁶² ANDERSON, s. 108.

¹⁶³ FLANAGAN, T. *Louis Riel and the Dispersion of the American Metis*. In: Minnesota History Vol. 49, No. 5, Spring 1985, s. 186.

¹⁶⁴ HAMON, s. 247.

¹⁶⁵ Tamtéž, s. 107.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 108.

4. Severozápadní povstání

4.1 Métisové v Saskatchewanu

Dnešní provincie Saskatchewan, v roce 1870 stále ještě součástí Severozápadních teritorií, se stala novým domovem několika stovek Métisů, kteří po povstání na Červené řece opustili okres Assiniboine.¹⁶⁷ Severozápadní teritoria se 15. července 1870 stala součástí Dominionu. Stále se však jednalo o území bez lokálního guvernéra, ten jako reprezentant federální vlády v Ottawě sídlil v Manitobě. Po dalších dvacet let teritoria neměla svou vlastní odpovědnou vládu a trvalo dalších třicet let, než byla vytvořena nová provincie.¹⁶⁸ Teritoria byla novým domovem nejen pro míšence, ale také pro Indiány. Métisové i Indiáni mohli stále žít nomádkým stylem života, neboť bělošská populace žijící usedlým stylem života se zde vyskytovala pouze v malé míře.¹⁶⁹ Severozápadní teritoria byla územím bez větších jistot. Pro podpoření emigrace bylo nutné zajistit stálé spojení. Dosavadní způsob přepravy byl stále především v kánoích po řece. Železnice byla nezbytností. Původní plán vedl železnici severem dnešní provincie, tedy z Winnipegu do Edmontonu. Tato trasa byla přehodnocena v roce 1882 a výstavba započala jižní částí skrz Reginu směrem na Calgary. Železnice vedla Reginou především kvůli její centrální poloze v prozatímním okrese, a také protože byla centrem rozsáhlé zemědělsky bohaté půdy.¹⁷⁰ Změna plánu železnice nebyla dosavadními osadníky přijata pozitivně. Ti již počítali s trasou, která vedla severem. Spousta z nich následovala novou trasu železnice a přestěhovala se do jižní části. Kanada silně podporovala osidlování území Severozápadních teritorií. Prodávala půdu společnostem, které měly přivést nové osadníky a pomáhal s ustanovením jejich farem. Tento způsob osidlování se prokázal jako velmi neefektivní. Jedinou úspěšnou byla *Temperance Colonization Company*, jejíž osadníci se usadili v roce 1883 a založili dnešní město Saskatoon.¹⁷¹

Métisové se v Severozápadních teritoriích usadili na několika místech. Největší osady vznikly v St. Laurent a ve Fort Edmonton. Nové domovy hledali především u svých vlastních lidí. Usazovali se na místech, kde již Métisové žili. Živili především lovem bizonů v létě a v zimě příležitostným přivýdělkem prací pro Společnosti Hudsonova zálivu.

¹⁶⁷ M. GIRAND, *Metis Settlement in the North-West Territories*, in: Saskatchewan History, Vol. 7, No. 1, 1954, s. 5.

¹⁶⁸ STANLEY (1992), s. 332.

¹⁶⁹ E. KREUTZERWEISER, *Before the Railways*, in: Manitoba History, No. 71, 2013, s. 25-26.

¹⁷⁰ J. R. A. POLLARD, *Railways and Settlement (1881-1891)*, in: Saskatchewan History, Vol. 1, No. 2, 1948, s. 17.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 18.

Podobná situace jako v Manitobě pro Métise nastala při změně trasy železnice. Se změnou přicházelo množství osadníků. Míšenci pocíťovali strach, že přijdou o svou půdu nebo budou opět vzneseny pochyby o jejich nárocích na ni. Velice špatně nesli příchod nových osadníků a nechtěli se potýkat s civilizací, která s nimi přicházela a zabírala jejich území.¹⁷²

V teritoriích byl ustanoven modifikovaný systém rozdělení pozemků. Základní rozdělení tvořilo třicet šest sekcí, každá o velikosti 640 akrů. V teritoriích byla půda zprvu přístupna komukoliv, neboť, stejně jako v Manitobě, ji vlastnila vláda. Každý muž ve věku osmnácti a více let si mohl vybrat neobsazenou sekci a přivlastnit si ji zápisem na vládním pozemkovém úřadu. Po splnění podmínek bylo pouze nutné zaplatit registrační poplatek.¹⁷³ Noví osadníci pocházeli především z Ontaria, vlnu evropských a amerických osadníků přinesla až další generace. Společnost Hudsonova zálivu stále vlastnila podstatné území v Severozápadních teritoriích. Po odkoupení území, ze kterého se stala provincie Manitoba, byla společnost kompenzována půdou na jih od řeky Severní Saskatchewan.

Dvacet pět milionů akrů půdy bylo vyhrazeno Kanadské pacifické železnici (*Canadian Pacific Railway*), která byla založena v roce 1881. Výstavba železnice byla pro Kanadu finančně náročná. Finance, které pro její výstavbu byly vyhrazeny, byly vyčerpány rychleji, než se předpokládalo.¹⁷⁴ Nezbyvaly finance na stavbu vedlejších tratí a nezbytných doplňků pro její využívání.

V čele Métisů z jižní větve v Saskatchewanu stál Gabriel Dumont. Jeden z nejrespektovanějších a nejodvážnějších mužů na Severozápadě.¹⁷⁵ Vlastnil nejrychlejší koně. Mluvil plynule francouzsky a několika indiánskými jazyky, nikdy se ovšem neobtěžoval učit angličtinu.¹⁷⁶ Se stavbou železnice mizeli i bizoni. Stáda byla stále více lovena a zaháněna na západ. Zůstávali po nich pouze kosterní pozůstatky. Následovala adaptace míšenců pro usdlý život naplněný farmařením. Ustanovená komunita v St. Laurent byla nyní domovem Métisů, kteří se věnovali farmaření již jako plnohodnotnému životnímu stylu.¹⁷⁷ Produkty vypěstované na farmách míšenců byly ideální pro Společnost Hudsonova zálivu, ta je vykupovala. Jako farmáři si dělali nároky na půdu podle stejných parametrů jako v Manitobě a dožadovali se

¹⁷² G. F. G. STANLEY, *General Middleton's Account of the Suppression of the North-West Rebellion 1885*, in: Saskatchewan History, Vol. 2, No. 2, 1945, s. 30.

¹⁷³ BEAL & MACLEOD, s. 30-31.

¹⁷⁴ KREUTZERWEISER, s. 28.

¹⁷⁵ STANLEY (1992), s. 331.

¹⁷⁶ TEILLET, s. 311.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 300.

stejných podmínek, které byly ustanoveny v Zákoně o provincii Manitoba.¹⁷⁸ Půdu si nárokovali jednou z dohod zaslanou kanadské vládě, *Petition number 4* (dohodou číslo 4). V petici si Métisové nárokovali půdu, na které již farmařili, nebo tu, na které si farmy teprve založí.¹⁷⁹ Pod požadavky se podepsalo tři sta Métisů. Byla to jedna z největších petic, kterou kdy míšenci Kanadě zaslali. Jedním z požadavků byl také francouzsky mluvící soudce a dva zástupce na radě Severozápadních teritorií.¹⁸⁰ Požadovali garanci jejich půdy před neustále se měnícím okolím, které měli na svědomí osadníci z východu. K největším nepokojům docházelo v St. Laurent. Postupně se k nim přidávali i Métisové z dalších usedlostí v Saskatchewanu. S Kanadou se snažil vyjednávat Gabriel Dumont, ovšem jeho snahy byly neúspěšné. Jak již bylo zmíněno, Dumont neměl znalost angličtiny. V tomto odvětví ho zastoupil Charles Nolin, bratranec Louise Riela. Jeho snahy byly také neúspěšné. Ani jako bývalý člen konzervativního kabinetu v Manitobě se mu nedostalo odpovědi z Ottawy.

Předpoklady k nepokojům se zvětšily v roce 1884, kdy se míšenci pokoušeli dostat od kanadské vlády záruku na půdu již několik let. K upoutání pozornosti vzdálené vlády byl zapotřebí dramatický krok.¹⁸¹ V březnu roku 1884 se uskutečnila schůze třiceti Métisů, kde mělo dojít k rozhodnutí o dalším postupu. Gabriel Dumont, jako dosavadní vůdce, projevil pochyby o vlastních schopnostech vést Métise v kritických situacích, které mohly nastat. Doporučil proto najít někoho mnohem zkušenějšího. Sám navrhl Louise Riela, který nyní pobýval v Montaně, ve Spojených státech. Riel byl pro Métise stále hrdinou a vzorem.¹⁸² Dalším krokem Métisů bylo přesvědčit Louise Riela, aby se vrátil do Kanady a pomohl svému lidu. Ustanovena byla komise složená ze tří anglofonních a tří frankofonních Métisů, jejíž cílem bylo zvolit členy delegace, kteří se vypraví do Montany. Šestičlenná komise během půl hodiny rozhodla o delegaci, která se během následujících patnácti dní vydala do Spojených států. Zástupce frankofonní populace Métisů byl Gabriel Dumont a zástupce anglofonních byl James Isbister. Cíl byl jednoduchý, a to přesvědčit Louise Riela o návratu do Kanady a zároveň ho přesvědčit, aby se postavil do čela míšenců při vymáhání svých požadavků.¹⁸³ Do Montany dorazili 5. června 1884, Riel zastihli na denní mši. Požádal o den na zvážení jejich návrhů. Rozhodl se s nimi vrátit a souhlasil s pomocí proti Kanadě, zároveň však projevil i vlastní

¹⁷⁸ BEAL & MACLEOD, s. 41.

¹⁷⁹ Tamtéž, s. 44.

¹⁸⁰ TEILLET, s. 304.

¹⁸¹ Tamtéž, s. 103.

¹⁸² STANLEY (1992), s. 295.

¹⁸³ Tamtéž, s. 104-106.

důvody pro návrat. Nejen, že mu chyběl domov, ale stále si dělal nároky na půdu v Manitobě, která mu náležela podle Zákona o provincii Manitoba.¹⁸⁴

Riel se vrátil do Kanady s manželkou a dvěma malými dětmi, se kterými se nastěhoval do domu bratrance Charlese Nolina v St. Laurent. Dne 8. července v St. Laurent poprvé promluvil k lidu. Svými projevy pokusil získat co největší podporu, jak anglofonních, tak frankofonních Métisů. Stále uměl promlouvat k lidem a získal tak spoustu příznivců, nadšení a slávy.¹⁸⁵ Běloši žijící v oblasti jižního Saskatchewanu neměli z příchodu Riela radost. Stále mu neodpustili události z let 1869 a 1870, ale také doufali, že by mohli ze vzniklé situace sami něco získat. Nechtěli ji ovšem nechat vymknout se kontrole.¹⁸⁶

Zpracování požadavků se ujal sám Riel. Na podzim roku 1884 sepsal Revoluční listinu práv (*Revolutionary Bill of Rights*), která byla Métisy schválena 8. března 1885. Listina obsahovala deset bodů, především uplatnění vlastnických práv Métisů na půdu, na které již stály jejich farmy. Důležitým bodem listiny byl požadavek, aby Pozemkové ministerstvo (*Land Department*) Domínia, pod které spadala oblast Severozápadních teritorií, bylo nejdále ve Winnipegu. Především proto, že cesta do Ottawy byla dlouhá a náročná.¹⁸⁷ Také požadovali přidělení půdy o 240 akrech každému Métisovi, který by si o ni zažádal. Mimo vlastní požadavky do listiny zahrnuli i pravidelné přiděly pro Indiány.¹⁸⁸ Jedním z bodů listiny byl požadavek o rozdělení území Severozápadních teritorií na samostatné provincie, kde každá z nich by měla své vlastní zástupce ve federálním kabinetu a rozhodování o lokálních záležitostech by bylo přímo na provincii samotné.¹⁸⁹

Louis Riel nevydržel nesdílet své myšlenky dlouho. V prosinci roku 1884 se o ně podělil s otcem Alexisem André. Ten se k jeho vizi nepřipojil. Spíše se postavil proti Rielovi. Byl až částečně znechucen samotnou myšlenkou a začal se o Riela strachovat. Otec André nebyl jediný, kdo nesdílel Rielovy myšlenky. Poté co je projevily se začalo více jedinců dotazovat, proč se vůbec do Kanady vrátil. Métisům šlo o územní požadavky vůči Kanadě. Riel se vrátil jako občan Spojených států amerických a dával silně najevo, že jím chce zůstat i nadále. Vrátil se do Kanady, aby se postavil do čela skupiny, která byla ochotna postavit se proti vládě, ovšem

¹⁸⁴ BEAL & MACLEOD, s. 107.

¹⁸⁵ TEILLET, s. 324.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 110.

¹⁸⁷ KREUTZERWEISER, s. 27-28.

¹⁸⁸ K. MCNEIL, *Sovereignty and the Aboriginal Nations of Rupert's Land*, in: Manitoba History No.37, 1999, s. 5.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 49-53.

sám byl člověk, který silně věřil v etiku, a že občan Spojených států amerických nemá právo zasahovat do politické situace v Kanadě.¹⁹⁰

Dne 18. března 1885 nechal Riel svolat prozatímní vládu, do jejíhož čela byl jmenován jako prezident. Centrem Métisů zapojených v povstání bylo Batoche, komunita nedaleko St. Laurent. Předložil prominentním členům komunity dohodu a zavázal je tím k mlčení a děláním všeho, co je v jejich silách, proti „zlé vládě Kanady a spasení jejich vlastních duší“.¹⁹¹ Rozhodl svolat prozatímní vládu.¹⁹² Mezi těmi, kteří dohodu podepsali, byli Joseph Oullette, Gabriel Dumont, Pierre Gariépy, Isidore Dumont, John Ross, Phillipe Gariépy, Auguste Laframboise, Moïse Ouellette, Calixte Lafontaine a Napoleon Nault. Podepsat odmítl pouze Charles Nolit, který měl o Rielově vedení pochybnosti již při povstání na Červené řece a ani nyní se nepřikláněl k násilnému řešení.¹⁹³ Shromáždění také schválilo další listinu, kde požadovali stejná práva na půdu pro míšence, jako byla ustanovena v Zákoně o provincii Manitoba z roku 1870. Dalším požadavkem byl patent na půdu pro všechny, bělochy i míšence, kteří si spravedlivě rozdělí půdu a její vlastnictví.¹⁹⁴ Na konci měsíce března se Riel oficiálně podělil o své myšlenky se všemi míšenci. Někteří s ním nesouhlasili, ale pro většinu se stal prorokem, který obdržel poselství od Boha o pádu Říma a o Duchu svatém, který nyní sídlí v biskupu Bourgetovi, který byl tak novým Papežem.¹⁹⁵ Je nutné podotknout, že ne všichni Métisové se do povstání proti Kanadě zapojili. Velké množství především frankofonních míšenců se odmítlo postavit proti Kanadě. Na stranu Riela se tak postavili především ti, co žili kolem St. Laurent a Batoche.

4.1 Střety Severozápadního povstání

Kanada na hrozbu prozatímní vlády reagovala poměrně rychle. Již v den, kdy Riel ustanovil prozatímní vládu, nechala Ottawa mobilizovat přibližně sto příslušníků Severozápadní jízdní policie (*The North-West Mounted Police*). Ta se měla pokusit o uklidnění situace a zabránit případnému použití zbraní ze strany míšenců.¹⁹⁶

Prvním krokem Métisů proti Kanadě bylo obsazení Fort Carlton, nedaleko St. Laurent. Dne 21. března 1885 požadovali po kapitánovi pevnosti, aby se vzdal a se svými jednotkami pevnost opustil. Posádka neměla důvod Métisům odporovat a pevnost ještě ten den opustili.

¹⁹⁰ BEAL & MACLEOD, s. 126-127.

¹⁹¹ STANLEY (1992), s. 249-251.

¹⁹² Tamtéž, s. 315.

¹⁹³ Tamtéž, s. 135.

¹⁹⁴ Tamtéž, s. 136.

¹⁹⁵ Tamtéž, s. 139.

¹⁹⁶ BOULTON, s. 463.

Před odchodem zničili všechno, co mohli. K prvním výstřelům došlo o několik dní později, 28. března 1885 se poblíž malé osady zvané Duck Lake střetly jednotky Severozápadní jízdní policie pod vedením inspektora Liefy Croziera, která byla doplněna o několik dobrovolníků z osady Prince Albert, s jednotkou Métisů pod velením Gabriela Dumonta. Obě strany se u Duck Lake zastavily, aby doplnily zásoby. Métisové měli při střetu mírou výhodu v podobě terénu. Konflikt zanechal dvanáct mrtvých policistů a dobrovolníků. Na druhé straně přišlo o život pět Métisů, mezi nimiž byl i bratr Gabriela Dumonta, Isidor. Použití zbraní proti jednotkám Kanady oficiálně zpečetilo otevřenou rebelii.¹⁹⁷

Situace v Severozápadních teritoriích se vymykala kontrole, neboť kromě Métisů se do rebelie zapojilo i několik indiánských kmenů. Indiáni hladověli, přicházeli o půdu a s příchodem nových osadníků a železnice také o možnost lovit bizony. Na konci března 1885 Kanada mobilizovala armádu, tvořenou především z kanadských milic. Z Toronta bylo vysláno přes šest set vojáků. Na rozdíl od povstání na Červené řece se k potlačení rebelie vypravili vojáci a pouze pár dobrovolníků. Cesta jim netrvala dlouho, neboť k přepravě využili železnici, která vedla přímo do Reginy.¹⁹⁸ Cíle dosáhli za týden. Armádu do teritorií vedl generál Frederick Middleton. K menšímu konfliktu mezi Métisi, kteří byli posílení o několik desítek Indiánů, a kanadskou armádou došlo u Fish Creek. Jednotky Métisů pod vedením Gabriela Dumonta přepadly o téměř pětkrát větší armádu, která se spojila s jednotkami již operujícími v Severozápadních teritoriích. Métisové spustili palbu 24. dubna, ta zanechala šest mrtvých a čtyřicet devět zraněných na straně Kanady a čtyři v jejich vlastních řadách.¹⁹⁹

Osada Batoche se nacházela podél řeky Jižní Saskatchewan, kterou Métisové využili ve svůj prospěch. Příchod kanadských jednotek byl nevyhnutelný. Podél řeky si vyhloubili mírné příkopy, ze kterých měli dobré pozice pro střelbu.²⁰⁰ Jednotky Kanady, které nyní čítaly kolem osmi set mužů dorazily k Batoche 9. května 1885. Pokusili se manévrovat tak, aby vyhnali míšence z jejich pozic. Během prvního dne se Métisové ze svých pozic nepohnuli ani o krok. Považovali ho za úspěšný, ovšem jejich zásoby munice se tenčily rychleji, než bylo přepokládáno.²⁰¹

Boje pokračovaly několik dalších dní bez větších pokroků. Kritickým dnem byl 12. květen roku 1885. Generál Middleton vedl skupinu sto padesáti muži, kteří byli vybaveni

¹⁹⁷ BOULTON, s. 444-447.

¹⁹⁸ Železnice byla dokončena ke konci roku 1885 a vedla z východu až na západ, do Britské Kolumbie.

¹⁹⁹ Tamtéž, s. 470.

²⁰⁰ BEAL & MACLEOD, s. 251.

²⁰¹ STANLEY (1945), s. 32.

několika Gatlingovými kulomety (*Gatling gun*), a obešel osadu ze severu. Cílem této akce bylo donutit Métise opustit příkopy a nalákat je přímo směrem ke Gatlingovému kulometu.²⁰² Taktika však nevyšla a Middleton byl nucen stáhnout se zpět do svého tábora. Prolomení míšeneckých linií generál neviděl. Došlo k tomu v momentě, kdy usedl k obědu.²⁰³ Podplukovník Arthur Trefusis Heneage Williams, který vedl prapor Midlandské milice (*the Midland Battalion*), prolomil linii Métisů. Po prolomení obranných linií byli poraženi během několika minut. Rezistence proti kanadským jednotkám by pravděpodobně už dlouho nevydržela, v posledních momentech stříleli už jen hřebíky a kameny.²⁰⁴

Po celou dobu se do střetů Louis Riel nikdy přímo nezapojil. Velení ozbrojeným jednotkám přenechal Galbrielu Dumontovi a sám se zdržoval v bezpečí a celé dny trávil modlením.²⁰⁵ Bitva u Batoche si vyžádala čtrnáct životů Métisů. Několik z nich přišlo o život přímo na místě, někteří svým zraněním podleli o pár dní později.²⁰⁶ Louis Riel, Gabriel Dumont a další prominentní Métisové utekli ještě před obsazením Batoche kanadskými jednotkami. Dumont a ostatní odešli do Spojených států. Riel se vzdal generálu Middletonovi.²⁰⁷

²⁰² BOULTON, s. 473.

²⁰³ Tamtéž, s. 476.

²⁰⁴ BEAL & MACLEOD, s. 264.

²⁰⁵ TEILLET, s. 375.

²⁰⁶ Tamtéž, s. 346-350.

²⁰⁷ Tamtéž, s. 378.

5. Soud a poprava Louise Riela

Louis Riel se dobrovolně vzdal kanadským jednotkám 15. května 1885. V momentě, kdy se vzdal, měl pouze své oblečení, Bibli, papíry, tužky a oddací list.²⁰⁸ Kapituloval především s myšlenkou, že by mohl být postaven před Nejvyšší soud Kanady (*Supreme Court of Canada*).²⁰⁹ Soud před kanadským Nejvyšším soudem by mu nabízel možnost pokusit se ospravedlnit své činy před téměř celým světem. Postavit Riela před soud ale nebylo ideálním zakončením situace pro vládu a ani premiéra Macdonalda. Preferovaný konec z pohledu vlády byl pravděpodobně Rielův útěk do Spojených států. I opoziční noviny začaly psát o vládou zinscenovaném útěku.²¹⁰ Zajetí Riela bylo pro vládu nepříjemné. Kvůli velké podpoře z francouzského Québecu ho nemohli odsoudit k smrti a jeho propuštění by si vysloužilo pobouření ve zbytku Kanady. Ideální východiskem tak pro vládu byl jeho útěk.²¹¹

Plány k osvobození Riela připravovali jeho přívrženci jak před jeho soudem, tak i po něm. Spekulace, že se na jeho osvobození bude podílet i vláda, byly částečně vyvráceny po prozrazení potenciálního plánu francouzského podnikatele. Pascal Bonneau byl francouzský Kanadčan žijící v době Rielova zatčení v Regině, v Saskatchewanu. Jako jeden z mála měl k uskutečnění plánu potřebné prostředky. Bonneau byl před příchodem do Reginy rančer a obchodník s koňmi. Disponoval kontakty v okolí a znal především terén. Riel měl být osvobozen a za pomoci koní, rozmístěných každých šestnáct kilometrů mezi Reginou a hranicí se Spojenými státy, odvezen ze země.²¹²

Pro konání soudu bylo vybráno město Regina. Původním místem konání soudu měl být Winnipeg, tam také bylo původně nařízeno Rielovo převezení ihned po zatčení. Nařídil to sám ministr obrany Adolphe-Philippe Caron. Do Winnipegu či Britské Kolumbie by byl soud přesunut pravděpodobně konal-li by se před rokem 1880, neboť do té doby nebyly teritoriální soudy oprávněny zabývat se hlavními případy.²¹³ Nařízení převést Riela do přímo do Reginy

²⁰⁸ TEILLET, s. 362.

²⁰⁹ Nejvyšší soud Kanady byl založen v roce 1875, tedy deset let před Rielovou rebelií.

²¹⁰ BEAL & MACLEOD, s. 292.

²¹¹ *New-York tribune*. New York, Chronicling America: Historic American Newspapers. Lib. of Congress. 15. května 1885. [online]. [cit. 15.7.2022]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83030214/1885-05-15/ed-1/seq-1/>.

²¹² Tamtéž, s. 304.

²¹³ Tamtéž, s. 292.

přišlo 21. května. Dnešní teorie je taková, že vláda chtěla Rielovi upřít poloviční část poroty, která byla francouzsky mluvící, a na kterou by měl v Manitobě právo.²¹⁴

Riel neměl dostatek financí, aby si sám mohl zaplatit obhájce. Záchranou mu byli příznivci v Québecu, kteří vybrali dostatek financí na zaplacení jeho obhajoby.²¹⁵ Právní tým Louise Riela tvořili dva hlavní obhájci z Québecu, François-Xavier Lemieux a Charles Fitzpatrick.²¹⁶ Dva hlavní obhájce doplňovali dva méně zkušené právníci, James Greenshields a T. C. Johnstone. Zkušenosti, kterými obhájci disponovali, byly Rielovy známé. Ovšem do problematiky nebyli zcela zasvěceni, o to se musel pokusit sám. Sepsal proto své vlastní odůvodnění pro Severozápadní povstání.²¹⁷ Způsob obhajoby byl právníky stanoven dopředu, a tak jeho vlastní odůvodnění nezměnilo jejich přístup k celému procesu. Riel byl před soudem prezentován jako šílený. Mentální nestabilita byla jediná možnost, která by zabránila rozsudku smrti.

Stranu obžaloby tvořili tři velmi respektovaní právníci. Christopher Robinson, který se zapsal do právního světa např. když reprezentoval kanadskou vládu v rozhodčím řízení o Beringovo moře. Partnerem pro tento případ mu byl Britton Bath Osler, jeden z nejzkušenějších kanadským trestních právníků své doby. Skutečnost, že Osler patřil k liberální straně, jen napomohla vyvážit případnou politickou zaujatost ze strany obžaloby.²¹⁸ Třetím členem týmu byl náměstek ministra spravedlnosti George Burbridge.²¹⁹

Soud byl veden zároveň přímočaře, neboť nebylo pochyb o tom, že Riel vedl ozbrojenou vzpouru proti legálně ustavené vládě.²²⁰ Za rozpoutání ozbrojeného konfliktu proti zástupcům královniny vlády byl obviněn z velezrady podle zákoníku z roku 1352, z doby vlády krále Eduarda III. Severozápadní teritoria se stala součástí Kanady v roce 1870 a tím zároveň přijala britské zákony z roku 1670, které byly pouze poupraveny lokální legislativou,²²¹ v době, kdy území spadalo pod správu Společnosti Hudsonova zálivu. Obtíž mělo soudu přinést Rielovo americké občanství. Skutečnost však byla taková, že podle tehdejšího britského práva nebylo

²¹⁴ BEAL & MACLEOD s. 294.

²¹⁵ Tamtéž, s. 293.

²¹⁶ Lemieux byl předním odborníkem na trestní právo a Fitzpatrick se později stal ministrem spravedlnosti ve vládě Wilfreda Lauriera,

²¹⁷ TEILLET s. 364.

²¹⁸ Tamtéž, s. 292.

²¹⁹ V roce 1892 se podílel na sepsání prvního kanadského zákoníku.

²²⁰ D. H. BROWN, *The Meaning of Treason in 1885*, in: Saskatchewan History, Vol. 28, No. 2, 1975, s. 68.

²²¹ Rada Assiniboine provedla minimum úprav v zákoníku pro Severozápadní teritoria, největších úprav se dočkaly pokuty za volné pobíhání prasat.

možné, aby osoba narozená jako britský občan ztratila tento status naturalizací v jiné zemi.²²² Pro uspokojení kanadského práva musel tedy Louis Riel být souzen jako britský občan.²²³

Soud započal 20. července v malé soudní síni v Regině. Hned z počátku soudního líčení se obhájci Riela pokusili namítat proti budově vybrané k hlavnímu líčení, a především proti skutečnosti, že soud takových rozměrů, jakých byl ten Rielův, neměl být předsedán soudcem, který byl za svou práci placený a nevykonával ji pouze dobrovolně. Stížnostem se nevyhnula ani šestičlenná porota, která byla sestavena podle pravidel Severozápadních teritorií. Hlavní dva body, na které se porota při soudu zaměřila, byla otázka, zda byl Riel vinen a pokud ano, zda byl při smyslech natolik, aby věděl, co dělá, když povstal proti Kanadě.²²⁴ Poté si strana obhajoby vyžádala měsíční odročení, aby mohla předvést potřebné svědky. Mezi nimi byli Gabriel Dumont, Michael Dumas a Napoleon Nault, kteří uprchli do Spojených států po Rielově zatčení. A také lékařští svědci. Sám Riel podepsal pouze žádost o ty svědky, kteří tou dobou pobývali ve Spojených státech. Přísežná prohlášení tak byla podepsána dvě, jedno podepsal sám Riel, kde žádal o již zmiňované muže, a druhé jeho právní zástupci, ve kterém žádali o lékařského svědka. Již z podpisu dvou samostatných přísežných prohlášení bylo patrné, že Riel a jeho právní zástupci mají různé názory na to, jak by měla být obhajoba vedena.²²⁵

Jak je již zmíněno výše, obhajoba byla stavěna na mentální nezpůsobilosti obžalovaného, konkrétně na otázce šílenství. Rielova nejbližší rodina však nikdy nevěřila, že Louis byl šílený. Bratr Joseph dokonce věřil, že Louis své šílenství pouze předstíral.²²⁶ Ovšem někteří, kteří Louise znali, naopak věřili, že nebyl při zdravém rozumu od 18. března 1885.²²⁷ Mentální nestabilita však byla u Louise Riela prokázána již dávno. Podrobněji jsou jeho psychické problémy popsány ve třetí kapitole. Silnými depresemi a halucinacemi trpěl od smrti otce v roce 1864. Po čase, který strávil v ústavu pro chorobomyslné nedaleko Montréalu a Beauportu, se zdál „vyléčen“ z přeludů a halucinací, ovšem pouze ve smyslu, že byl mnohem více obezřetný v tom, s kým a před kým je sdílel.²²⁸

I přes námítky obžalovaného na způsob vedení jeho obhajoby se přístup k případu u Lemieuxa a Fitzpatricka nezměnil. Prokázání mentální nezpůsobilosti v době nepokojů byla

²²² BEAL & MACLEOD s. 296.

²²³ Spojené státy proti tomuto zákonu silně protestovaly již dlouhou dobu. Stal se jedním z důvodů konfliktu, které vedly k válce v roce 1812.

²²⁴ ANDERSON, s. 108.

²²⁵ Tamtéž, s. 298.

²²⁶ TEILLET s. 365.

²²⁷ Tamtéž, s. 108.

²²⁸ FLANAGAN (1985), s. 185.

jediná možnost, jak ušetřit Riela před téměř jistým rozsudkem smrti. Soud se opět rozeběhl 28. července a započal výslechy prvních svědků strany obžaloby. Cílem obžaloby bylo dokázat, že během svých činů byl Louis Riel přičetný a pokoušel se o povstání proti koruně za pomoci násilí.²²⁹ Během prvního dne se na lavici svědků vystřídalo hned několik mužů, kteří byli očitými svědky Rielova chování. Druhý den byl vyslechnut také generál Middleton a několik dalších vojáků, kteří se podíleli na potlačení povstání. Riel během výslechů prvního dne seděl klidně, na výroky nikoho z předvolaných nereagoval.²³⁰ Reakci u něj vyprovokoval až nástup Charlese Nolina. Na lavici svědků se postavil bratranec Louise Riela, který jeho vedení nikdy plně nepřijal při prvním povstání v roce 1870 a v roce 1885 měl stejné pochybnosti.²³¹ Napomáhal při návratu svého bratrance ze Spojených států, ovšem jeho iniciativa opadla při myšlence ozbrojené rebelie, kterou Riel plánoval uskutečnit. Louis Riel se při výslechu Nolina neudržel v tichosti a domáhal se možnosti vyvrátit jeho svědectví. Možnost promluvit mu byla odepřena jeho vlastními právníky. Obžaloba, a dokonce i sám soudce Hugh Richardson byli ochotni nechat Riela promluvit. Lemieux a Fitzpatrick Riela promluvit nenechali, neboť jeho projev by mohl silně ovlivnit jejich taktiku zvolenou na jeho obhajobu. Svědectví civilních svědků bylo pro případ důležité a prokázalo se jako velmi plodné, ovšem svědectví lékařských odborníků a psychologů pak pro obě strany podstatnější. Prvním svědkem obhajoby byl doktor François Roy²³², který se o Louise Riela staral při jeho pobytu v ústavu pro chorobomyslné, kvůli jeho již výše zmíněným psychickým potížím. Obhajobou předvolaný druhý svědek byl doktor Daniel Clark²³³, který do styku s Rielem nikdy před soudem nepřišel. Fitzpatrick položil Clarkovi přímou otázku, kde se tázal na mentální stav obžalovaného, načež Clark přímo vyjádřil své přesvědčení o jeho mentální nestabilitě a šílenství. Výslech obžaloby vedl Osler, který donutil Clarka přiznat, že Louis Riel věděl o povaze svých činů a že jeho jednání bylo protizákonné.²³⁴ Obhajoba argumentovala mentální nezpůsobilostí, kterou zakládala na právu vyjádřeném v roce 1724, a které platilo částečně do roku 1800. Pohle toho práva je obžalovaný trpící šílenstvím někdo, kdo je „*zcela zbaven svého chápání a paměti, a neví co dělá o nic více než nemluvně nebo divoké zvíře*“.²³⁵

²²⁹ BEAL & MACLEOD s. 298.

²³⁰ L. RIEL, *The Queen Vs. Louis Riel: Accused and Convicted of the Crime of High Treason.*, Queen's printer 1886. s. 46.

²³¹ BEAL & MACLEOD, s. 298.

²³² Roy byl hlavním dozorcem v azylovém době pro mentálně choré pacienty v Beauportu nedaleko města Québec.

²³³ Doktor Daniel Clark byl hlavním dozorcem ústavu pro chorobomyslné v Torontu.

²³⁴ Tamtéž s. 301.

²³⁵ R. SMADYCH, & S. N. VERDUN-JONES, *Catch-22 in the nineteenth century: the evolution of the therapeutic confinement for the criminally insane in Canada, 1840-1900.* in: Criminal justice history 2, New York 1981, s. 91.

Louis Riel byl obviněn ze zrady.²³⁶ Pro obviněné ze zrady byl rozsudek smrti nevyhnutelný. Existoval ale i zákon, který mohl jeho téměř jistou smrt odvrátit. Britská vláda schválila v roce 1868 Zákon pro lepší bezpečnost koruny a vlády (*An Ordinance for the better security of the Crown and Government*), který byl v roce 1873 přijat i v Kanadě. Rozšířil se i do všech částí jako standární součást kanadského trestního práva. Tento zákon mohl zachránit život Louise Riela, neboť osoba obviněná podle tohoto zákona, tedy *treason-felony*,²³⁷ mohla být osoba odsouzena k trestu vězení v rozmezí pouze několika dnů, či do konce života. V případě Riela se ukázalo použití obvinění z *treason-felony* jako naprosto nepřijatelné. Během událostí roku 1885, kdy důsledkem jeho činů zemřeli lidé, bylo nemyslitelné, obvinít ho z jakéhokoli trestného činu, který nenesl trest smrti. Pokud tedy soudce obvinil obžalovaného ze zrady, neměl jinou možnost než nad ním vynést rozsudek smrti, konkrétně oběšení.²³⁸

Poslední, kdo měl u soudu promluvit, a ještě tak neměl možnost učinit, byl sám Riel. Závěrečnou řeč směřoval především na otázku, na které jeho obhájci vybudovali celý proces. Nejprve svým obhájcům poděkoval za veškerou práci odvedenou na případu, ve zbytku řeči poté argumentoval svou mentální stabilitou a pokusil se také obhájit důvody k nepokojům. Během jedné řeči se mu podařilo zničit téměř každý argument k prokázání jeho šílenství, kterým jeho obhajoba disponovala. Porota debatovala pouhých třicet minut, po návratu vynesla rozsudek: vinen. Ovšem jako doporučení k rozsudku přidala dodatek, doporučení milosti pro Riela. Soudce Richardson neměl podle zákona jinou možnost, než vynést rozsudek smrti a ponechat možnost milosti koruně.²³⁹ Obžalovanému bylo umožněno promluvit. Poté byl stanoven datum trestu smrti oběšením na 18. září 1885 v Regině.²⁴⁰

Rielova poprava byla o několik měsíců odložena. Především bylo nutné se vypořádat se všemi námitkami, které proti rozsudku byly vzneseny. Rielův čas se chýlil ke konci v listopadu roku 1885. Premiér John Macdonald tušil odpor, který po rozsudku přišel z Québecu. Nařídil však ještě jednu psychickou evaluaci Louise Riela. Bez ohledu na jeho mentální stav v době, kdy vykonal své vlastizrádné činy, neměl být oběšen, pokud nyní nebyla jeho mysl v pořádku. Britské právo v podobných situacích používalo postup, který byl sice vzácný, ale uplatňoval se v případech, kdy existovalo podezření, že odsouzený ztratil zdravý rozum v době mezi

²³⁶ *Treason: By raising a rebellion and making war on the representatives of the Queen's government.* (cit. Beal & Macleod, 1984).

²³⁷ *Treason-felony*: Zákon byl zaveden za vlády Eduarda III, kdy obvinění ze zrady byl velmi časté, a to i za spáchání drobných provinění. Zákon *treason-felony* byl zaveden pro zmírnění trestu těm, kteří nespáchali zločin vhodný trestu smrti.

²³⁸ BEAL & MACLEOD s. 295-296.

²³⁹ FLANAGAN (2000) s. 157.

²⁴⁰ Tamtéž s. 301-302.

odsouzením a popravou. Na základě této teorie bylo tedy nehumánní a stejně tak nemyslitelné popravít šílence, který by nerozuměl příčinám svého trestu.²⁴¹ Macdonal pověřil psychickou evaluací dvojici doktorů, Michaela Lavella a François-Xaviera Valada. Oba se do Reginy, kde byl Louis Riel stále držen, dostavili samostatně. Svou misi započali výslechy těch, kteří přišli s Rielem do kontaktu, výslechy zahájili 7. listopadu 1885. Druhá evaluace, která byla provedena párem nezaujatých doktorů, prohlásila obžalovaného částečně mentálně narušeným. Podle nové klasifikace dokázal jako „částečně šílený“ rozeznat špatné od dobrého a identifikovat důsledky svých vlastních činů.²⁴² Během zadržení v Regině ho navštívil i jeden z jeho obhájců François-Xavier Lemieux. Učinil tak poté, co ho o to sám Riel několikrát žádal. Nechtěl však mluvit o případu ani obviněních, kterým čelil. Vyprávěl pouze o svých vizích a misi, na kterou byl poslán. Lemieux odešel s rozpačitými pocity. Návštěva ho přesvědčila, že jeho psychické zdraví se ve vězení rapidně zhoršilo a Riel se dostal do stavu, kdy již opravdu nebyl schopen rozeznat dobré od špatného.²⁴³ Lemieux se vrátil na druhou návštěvu, tentokrát i s Charlesem Fitzpatrickem. Při jejich návštěvě se Riel postavil a začal poukazovat na své ruce a tvrdil, že vidí, jak v nich proudí krev.²⁴⁴

Práce doktorů Lavella a Valada byla prohlášena za nezpochybnitelnou a nové datum popravu bylo stanoveno na 16. listopadu 1885. Noc před popravou se Riel modlil, psal dopisy rodině a známým, poděkoval žalárníkům a odpustil svým nepřátelům.²⁴⁵ Posledním přáním mu byla pouze žádost o tři vejce navíc k dennímu přidělu. V osm hodin ráno byl předveden před otce Andrého, se kterým se pomodlil až do poslední chvíle, než měl být odveden k popravě. Před vykonáním popravu byl dotázán, zda by chtěl něco pronést k přítomným, tuto nabídku odmítl.²⁴⁶ Oběšen byl několik minut před půl devátou, 16. listopadu ráno. Rielova poslední slova patřila otci Andrému, poté co mu nasadili oprátku, „*Courage mon pere.*“ (Kuráž otče)²⁴⁷ Velká část anglické populace Kanady byla se soudním rozhodnutím spokojena. Riel byl potrestán za své činy, za povstání proti kanadské vládě, jejímu lidu a královně samotné. Částečně věřili, že popravou Louise Riela umlčí i veškerý další odpor, který mohli Métisové přinést. Opačné reakce se dostalo z Québecu, kde se ještě více rozhořčila opozice premiéra

²⁴¹ FLANAGAN (2000), s. 157.

²⁴² Tamtéž, s. 159.

²⁴³ RIEL, s. 110.

²⁴⁴ Tamtéž, s. 205.

²⁴⁵ TEILLET s. 370.

²⁴⁶ *The Warner sun*, Warner & Brown Co., Dakota, Chronicling America: Historic American Newspapers. Lib. of Congress. 20. listopadu 1885. [online]. [cit. 9.8.2022]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn2001063565/1885-11-20/ed-1/seq-2/>.

²⁴⁷ Poslední slova Louise Riela.

Macdonalda a jeho konzervativní strany. Honoré Mercier, vůdce *Parti National*,²⁴⁸ byl silně proti popravě Riela a s tím i silně proti konzervativní straně, která v Québecu měla většinu. Macdonald opozici, která se pomalu formovala proti popravě Riela, vzkázal pouze větu: *“He shall hang though every dog in Quebec bark in his favor...”*²⁴⁹ („Bude viset, i když každý pes v Québecu bude štěkat v jeho prospěch“).

Situace ve francouzské provincii se v následujících letech pouze zhoršila. Veškerá opatření a činy konzervativní strany se nyní staly příčinou jejich pádu v provincii. Národní cítění, které bylo vzbuzeno povstáním Métisů a poté i Rielovou popravou, přineslo zásadní změnu do budoucna v politickém pohledu francouzských Kanadánů.²⁵⁰ Cílem se nyní stalo nastolení nového režimu v čele s Liberální stranou. Vlna nepokojů a veřejné pobouření nad Rielovou popravou umožnilo Mercierovi a Liberální straně získat podporu do takové míry, že v roce 1886 vyhráli provinční volby v Québecu. Rok 1886 se tak stal prvním rokem, kdy liberální strana získala většinovou vládu. Události, počínaje Rielovým exilem, daly Macdonaldově straně nový název. Konzervativní strana byla nyní známa jako *„le parti des Anglais“* (strana Angličanů).

²⁴⁸ Dnes Liberální strana Kanady.

²⁴⁹ John A. MacDonald, 1815-1891, First Canadian Prime Minister (Conservative), *Statement on Louis Riel, 1885*, contributed by: Eigen's Political and Historical Quotations, [online]. [cit. 2022-16-6]. Dostupné z: <https://quote.org/quote/he-shall-hang-though-every-dog-in-605801>.

²⁵⁰ STANLEY (1992), s. 407.

6. Závěr

Osada na Červené řece byla domovem Métisů od příchodu prvních evropských cestovatelů. Jako potomci Evropanů a původních obyvatel věřili, že právo na území mají skrze jejich domorodé matky. Společně s tím také právo na zacházení na úrovni Evropanů či Kanadánů. Ovšem již Společnost Hudsonova zálivu stavěla míšence do podřadné role. Byli „živé nástroje“, které společnost měla k dispozici pro monopol obchodu s kožešinami. Především politická práva byla míšencům odpírána, do rady Assiniboine, jako reprezentativního orgánu území, na kterém žili, byli jmenováni až v roce 1839, dvacet osm let po oficiálním ustanovení kolonie. Métisové podle obchodního monopolu společnosti postrádali jakoukoli politickou způsobilost. Převod správního území pod Kanadu se tedy dal z jejich strany brát jako pokus o získání práv na vlastnictví půdy a také politických práv.

Métisové nejprve bojovali za práva o volném obchodu se Spojenými státy. Boje za občanská práva vyvrcholily bojem za práva politická, která byla potlačena a vyvrcholila v Sayerově procesu v roce 1849. Relativně klidná a odříznutá osada na Červené řece se musela potýkat s příchodem východních osadníků. Ti neskrývali svou snahu zavést východní poměry a styl života mezi Métise, žijící z poloviny divokým stylem života. Tyto snahy se setkaly s odporem, ovšem nikdy takových rozměrů jako při hrozbě kanadské anexe. Pozornost Métisů se radikálně odvrátila od menších skupin usedlíků v roce 1868, kdy se právě anexe Země prince Ruprechta Kanadou stala příliš reálnou. Kanada vedla svou expanzivní politiku k vytvoření federálního státu, který měl být schopen konkurovat Spojeným státům na jihu.

Odboj Métisové vedli v podobě Národního výboru, který vytvořil první seznam práv a poté deklaraci, která ustanovila první Prozatímní vládu. Vyjednávání delegace v Ottawě přinesla ustanovení Zákona o provincii Manitoba, který však nezajistil Métisům požadavky v podobě, v kterou doufali. Zákon přinesl garanci půdy, náboženskou svobodu, jazyková práva a reprezentaci nově ustanovené provincie v parlamentu. Územní práva se však neobešla bez problémů, jelikož byl zákon mnohokrát upravován, Métisové o svá práva z větší části přišli.

Politika vůči původním obyvatelům nebyla nikde taková, jakou by si sami domorodí obyvatelé přáli. Utlačování domorodců a zabírání jejich území bylo nedílnou součástí kolonizačního světa. Otázku, zda byli rebelie Métisů oprávněné tedy nelze hodnotit v celku. Povstání na Červené řece by se z autorčina pohledu dalo ospravedlnit. Jediný čin, týkající se povstání, který do dnes nenalezl pochopení je poprava Thomase Scotta. Zda si svůj konec zasloužil je z autorčina pohledu těžké posoudit, ovšem z dostupných zdrojů je patrné, že by se konce povstání nedožil. Dostupné zdroje se však také kloní k pohledu, že rozhodnutí o jeho

popravě je z dnešního pohledu částečně ukvapené. Poprava Thomase Scotta se dá tedy považovat za jeden z rozhodujících momentů povstání na Červené řece. Nejen, že postavila Louise Riela do situace, kde se stal jedním z nejvíce nenáviděných Kanad'anů, ale postavila frankofonní Métise mezi psance a rozdmýchala doutnající boje mezi frankofonními a anglofonními Kanad'any.

Severozápadní povstání je již podstatně jiná situace. „Velké gesto“, které Métisové hledali, aby upozornili na sebe a své územní požadavky, mělo spíše opačný účinek. Dnes se na něj dá pohlížet jako na jeden z ukázkových případů, kdy povstání proti státu není nejlepším rozhodnutím. Zda by povstání dopadlo jinak nebýt Louise Riela, který se opět postavil do čela Métisů, je otázka, na kterou se nedá odpovědět, dá se nad ní pouze spekulovat. Pokud by v čele Métisů stál Gabriel Dumont, jako tvrdý muž z planí, dal by se pravděpodobně očekávat větší počet obětí. S tímto povstáním neoddělitelně souvisí psychické zdraví Louise Riela. Dle dostupných pramenů si byl vědom svých činů, a především jejich následků. Z pohledu premiéra Macdonalda a celé vlády bylo potřebné udělat za celou situaci lidově řečeno „tečku“. Poprava Louise Riela tak byla z jejich pohledu nevyhnutelná. Dnes je Louis Riel považován za hrdinu, „duchovního otce“ provincie Manitoba a největšího Métise, který kdy žil. Bojoval za práva svého národa. Po jeho popravě, 16. listopadu 1885, byli Métisové postaveni do role zrádců a dlouhou dobu byli nuceni skrývat svou vlastní identitu. Měl také svůj podíl na dnešním statusu Métisů. Nyní jsou považováni za jednu ze tří domorodých skupin, které jsou kanadskou vládou oficiálně uznávány.

Expanzivní politika, kterou Kanada vedla, a její vliv na Métise je poměrně diskutabilní téma. Nelze ji úplně ospravedlnit, ovšem také je důležité podotknout fakt, že patří mezi jedny z těch mírnějších. Kanada mohla zakročit vůči obyvatelům kolonie na Červené řece silou již při prvních náznacích odporu, rozhodla se však pro cestu vyjednávání.

Louise Riela si dnes Kanada připomíná v Den Louise Riela (*Louis Riel Day*), který je slaven po celé Kanadě na výročí jeho smrti. Nejedná se však o oficiálně uznávaný svátek. V Manitobě je svátek pod stejným názvem uznán jako oficiální svátek a je slaven každé třetí pondělí v únoru. Tento den je ve zbytku Kanady znám jako *Family Day*

Nedílnou součástí kanadské expanze je také přístup k domorodým obyvatelům a jejich práva. Tímto tématem se bakalářská práce sice nezabývá, ovšem je s ním úzce spojena a téma by si tak vyžádalo svou vlastní práci.

7. Seznam použité literatury

7.1 Literatura

ANDERSON, Frederick W., *Louis Riel's Insanity Reconsidered*. In: Saskatchewan History, Vol.3, No.3, Autumn 1950, s. 81-120

BAUEROVÁ, Hedvika. *Cesta ke vzniku dominia Kanada: Příspěvek k dějinám britsko-kanadských vztahů v letech 1864-1867*. 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav světových dějin. Vedoucí práce Valkoun, Jaroslav.

BEAL, Bob & MACLEOD Rod. *Prairie Fire: The 1885 North-West Rebellion*. Hurting Publishers, 1984.

BEGG, Alexander. *History of the North-West*. Rose & Co., 1894.

BEGG, Alexander. *The Creation of Manitoba: Or a History of the Red River Troubles*. A. H. Hovey. Toronto, 1871.

BLACK, Conrad. *Rise To Greatness: The History of Canada: Volume II: Dominion (1867-1949)*. MCCLELLAND & STEWART, 2017.

BOULTON, Charles A., *Reminiscences of the North-West Rebellions*, [s. l.], 1886.

BROWN, David H., *The Meaning of Treason in 1885*. In: Saskatchewan History Vol. 28, No. 2. Spring, 1975.

BUMSTED, Jack M., *Thomas Scott's Body: And Other Essays in Early Manitoba History*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2000.

DUCKWORTH, Henry. *The Selkirk Settler Bicentenary*. In: Manitoba History, No. 69, Summer 2012, s. 30-33.

ENS Gerhard J. & SAWCHUCK Joe. *From New Peoples to New Nations: Aspects of Métis History and Identity from the Eighteenth to Twenty-First Centuries*. University of Toronto Press ,2016.

FÍRTOVÁ, Magdalena. *Kanada*, 1. vyd. Praha: Libri, 2014.

FLANAGAN, Thomas. *Louis Riel and the Dispersion of the American Metis*. In: Minnesota History Vol. 49, No. 5 Spring 1985. s. 179–190.

FLANAGAN, Thomas. *Louis Riel*. The Canadian Historical Association Historical Booklet No. 50. 1992.

- FLANAGAN, Thomas. *Riel and the Rebellion: 1885 Reconsidered*. Toronto: University of Toronto Press, 2000.
- GALBRAITH, John S., *The Hudson's Bay Company as an Imperial Factor*. University of California Press, 1957.
- GIRAND, Marcel. *Metis Settlement in the North-West Territories*, In: Saskatchewan History, Vol. 7, No. 1, 1954. s. 1-17.
- GRAMS, George W., *Red River's Anglophone Community: The Conflicting Views of John Christian Schultz and Alexander Begg*. in: Manitoba History, No. 64, Fall 2012, s. 10-18.
- HAMON, Max M. *The Audacity of His Enterprise: Louis Riel and the Métis Nation That Canada Never Was, 1840-1875*. McGill-Queen's University Press, 2019.
- JINDRA, Miroslav & ROVNÁ, Lenka. *Dějiny Kanady*. NLN, 2012.
- KREUTZWEISER, Erwin. *Before the Railways*, in: Manitoba History, No. 71, 2013. s. 23-34.
- MCNEIL, Kent. *Sovereignty and the Aboriginal Nations of Rupert's Land*. in: Manitoba History No. 37, 1999. s. 2-8.
- MORTON, William L., *Dictionary of Canadian Biography, vol. 7: Sayer, Pierre-Guillaume*, University of Toronto/Université Laval, 1988.
- MORTON, William L., *Manitoba: The Birth of a Province (volume I)*. Manitoba Record Society Publications, 1965.
- O'TOOLE, Daniel. *The Red River Jig Around the Convention of "Indian" Title: The Métis and Half-Breed Dos à Dos*, in: Manitoba History, No. 69, Summer 2012. s. 17-30.
- POLLARD, Jonathan R. A., *Railways and Settlement (1881-1891)*, in: Saskatchewan History, Vol. 1, No. 2, 1948. s. 16-20.
- REA, John E., *Scott, Thomas (d. 1870)*, in: Dictionary of Canadian Biography, vol. 9, University of Toronto/Université Laval, 2003.
- RIEL, Louis. *The Queen Vs. Louis Riel: Accused and Convicted of the Crime of High Treason*,. Queen's printer, London. 1886.
- ROSS, Alexander. *The Red River Settlement: Its Rise, Progress and Present State, with some account of the Nativ Races and its General History, to the Present Day*. Smith, Elder and Co., 65, Cornhill, 1856.

SMANDYCH, Robert & VERDUN-JONES, Simon N., *Catch-22 in the nineteenth century: the evolution of the therapeutic confinement for the criminally insane in Canada, 1840-1900*. Criminal justice history, Vol. 2, 85–108. Toronto, 1981.

STANLEY George F. G., *General Middleton's Account of the Suppression of the North-West Rebellion 1885*, in: Saskatchewan History, Vol. 2, No. 2, 1945, s. 29-36.

STANLEY, George F. G., *Louis Riel: Patriot or Rebel?* (8. vyd.). The Canadian Historical Association Booklets, 1979.

STANLEY, George F. G., *The Birth of Western Canada: A History of the Riel Rebellions*. University Of Toronto Press, 1992.

TASSÉ, Jean. *Les Canadiens de l'Ouest, Volume 2 (4 vyd.)*. Berthiaume & Sabourin, Fer-Miers des impressions de "La Minerve". s. 353-380.

TEILLET, Jean. *The North-West is Our Mother: The Story of Louis Riel's People, The Métis Nation*, Toronto, 2019.

TOUGH, Frank. [online] *Aboriginal rights versus the deed of surrender: the legal rights of native peoples and Canada's acquisition of the Hudson's Bay Company territory*. 17. 225-250. 1992. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/291089134_Aboriginal_rights_versus_the_deed_of_surrender_the_legal_rights_of_native_peoples_and_Canada's_acquisition_of_the_Hudson's_Bay_Company_territory

WEINSTEIN, John. *Quite Revolution West: The Rebirth of Métis Nationalism*. Fifth House Calgary, 2007.

7.2 Tisk

7.2.1 Dobová periodika

New-York Tribune. New York. 1870. [online]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83030214/issues/1870/>.

The New York Herald. New York. 1870. [online]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn83030313/issues/1870/>.

The Nor'Wester. Winnipeg, Colony of Assiniboine. 1864-1869. [online]. Dostupné z: <https://digitalcollections.lib.umanitoba.ca/islandora/object/uofm%3A2743902>.

The Warner Sun. Dakota. C. J. C. MACLEOD, Publisher. 1885. [online]. Dostupné z: <https://chroniclingamerica.loc.gov/lccn/sn2001063565/issues/>

7.2.2 Časopisy

Manitoba History. Manitoba Historical Society, Winnipeg. 1980-2018.

Minnesota History. Minnesota Historical Society Press, St. Paul. 1915-současnost.

Saskatchewan History. Saskatchewan Archives Board, Saskatoon. 1948-2010.

7.3 Internetové zdroje

<https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/bois-brule>

<https://quote.org/quote/he-shall-hang-though-every-dog-in-605801>

<https://indigenousfoundations.arts.ubc.ca/residential-school-system-2020/>